

1 srijeda, 07.11.2007.
2 [Optuženi su ušli u sudnicu]
3 [Svjedok ju ušao u sudnicu]
4 ... Početak u 14.22h
5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobar dan. Gospođo tajnice, molim Vas
6 najavite predmet.
7 SEKRETAR: [simultani prevod] Dobar dan, časni Sude. Ovo je predmet IT-
8 05-88-T, *Tužilac protiv Vujadina Popovića i ostalih*.
9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Vidim da su svi optuženi ovdje. U
10 timovima Odbrane vidim da je odsutan gospodin Ostojić.
11 U timu Tužilaštva, gospodin McCloskey i gospodin Thayer.
12 Dobar dan, generale.
13 SVJEDOK: [simultani prevod] Dobar dan.
14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Nastavljamo sa glavnim ispitivanjem. I
15 onda će, poslije toga, da krene prvo unakrsno ispitivanje. Tim Odbrane generala
16 Miletića.
17 G. Thayer, izvolite.
18 G. THAYER: [simultani prevod] Dobar dan, gospodine predsjedavajući.
19 Dobar dan, časni Sude. Dobar dan, svima. Dobar dan, generale. Samo još nekoliko
20 pitanja za Vas.
21 Ispituje g. Thayer:
22 [Tužilac ispituje putem prevodioca]
23 P: Mislim da ste na kraju Vašeg iskaza juče pomenuli svoja zapažanja o
24 odnosu između najvišeg kruga političkog i vojnog rukovodstva bosanskih Srba.
25
26
27
28
29
30

1 Nakon operacije u Srebrenici i Žepi, a posebno nakon VRS gubitaka na frontu
2 Grahovo-Glamoč nakon ofanzive Armije Bosne i Hercegovine, da li ste saznali za
3 bilo kakvu kritiku upućenu Glavnom štabu i posebno generalu Mladiću?

4 O: Koliko se ja sjećam, bilo je reakcija u parlamentu, u skupštini
5 bosanskih Srba, ali osim toga, nemam jasno pamćenje na bilo kakav konkretan
6 događaj. Ne sjećam se ničega jasno.

7 P: Uredu. Posljednja tema koju bi želio da raspravljamo i ponovo da bi
8 bilo jasno, to se bazira na Vašem ličnom iskustvu i zapažanjima tokom obavljanja
9 službe u Bosni. To je područje Vašeg ličnog iskustva koje pominjete i u Vašoj
10 izjavi vještaka, ali ja želim ponovo da naglasim da je riječ o činjeničnom
11 dijelu iskaza koji tražim od Vas. A to se odnosi na ulogu i efekte propagande i
12 dezinformisanja. Ono što ste Vi vidjeli tokom tog perioda - Vi to pominjete u
13 Vašoj izjavi vještaka, stranice 26, 26 i 27 u verziji na engleskom i 16, 17, 24
14 u verziji na B/H/S-u.

15 Mislim da su to dva tipična različita koncepta, ali ja ću Vas pitati na
16 temelju Vašeg iskustva i zamolit ću da odmah pređemo na izveštaj vještaka.

17 To je 6D00183. To je stranica 18 verzije na engleskom i 16 i 17 verzije
18 na B/H/S-u.

19 /.../ Čekamo verziju na B/H/S-u, generale, a kada dobijemo, relevantan
20 dio u verziji na B/H/S-u pojavljuje se, zajedno sa mojim pitanjem, negdje usred
21 stranice.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Pretresno vijeće će čuti generala Nicolaija i druge o različitim
2 razgovorima između generala Gvere i Tolimira tokom napada VRS-a na Srebrenicu,
3 uključiv i ovaj koji ja pominjem u vrh stranice 1 na engleskom...

4 PREVODILAC: Ispravka: "Stranice 18 na engleskom."

5 G. THAYER: [simultani prevod] ... 16 na B/H/S-u. Ako možemo da idemo
6 malo dalje... Stranica 18 na engleskom. Hvala.

7 P: Ponovo taj telefonski poziv između generala Gvere i generala
8 Nicolaija. To ćemo... o tome ćemo čuti nešto kasnije od samog generala
9 Nicolaija, ali ja Vam postavljam pitanje: na osnovu Vašeg iskustva, ono što se
10 pominje u ovom telefonskom pozivu, kada general Nicolai... kada Gvero kaže
11 generalu Nicolaiju da Muslimani otvaraju vatru /nerazgovijetno/ nešto što ste Vi
12 čuli ranije, da li biste željeli to da komentarišete? Odgovori su u redovima od
13 5 do 16.

14 I onda dalje, na stranici...

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] ...Samo trenutak. Da, gospodine Josse.

16 G. JOSSE: [simultani prevod] Ja ulažem prigovor na način na koji se to
17 radi. Ako moj uvaženi kolega želi da postavi ovo pitanje utvrđivanjem činjenica,
18 zašto onda ovo... On je predočio ovo svjedoku. Zašto svjedok treba da gleda u
19 ovo, a da onda izvlači zaključke iz svog vlastitog iskustva? Predočiti ovaj
20 dokument i onda postavljati sugestivna pitanja je namjera da se dobije izjava
21 vještaka pod takvom etiketom, a mislim da se pri tome ne uzima u obzir odluka

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Pretresnog vijeća.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ja mislim da morate da preformulišete
3 pitanje. Mislim da nema potrebe da Vi kažete svjedoku da ćemo čuti od generala
4 Nicolaija nešto više o tome i tako dalje. Pređite direktno na dokument i
5 postavite pitanja, ako želite, u vezi sa ovim dokumentom.

6 G. THAYER: [simultani prevod] Svakako, časni Sude.

7 P: Generale, možete li da objasnite ili opišete kakav efekat je ovakva
8 vrsta razgovora u koju su... u kojima su učestvovali general Gvero, Tolimir,
9 general Gobillard i Nicolai, na kraju general Janvier. Na kraju, ima li
10 efekat... Možete li reći Pretresnom vijeću kakav je efekat imala ta vrsta
11 informacija u vezi sa UNPROFOR-om i NATO-om?

12 O: Pa, posljedice primanja ovakvih informacija ili ovakvih tvrdnji su
13 bile u tome da je dolazilo do odlaganja u akcijama UN-a, a ako je bilo nužno i
14 NATO-a i u samom procesu donošenja odluka. Obe strane su krivile jedna drugu.
15 Imale su naviku da to čine za različite akcije, ali ako ste vi tamo i stojite
16 između, kao što jesmo mi iz UN-a i imate prilično precizne instrukcije o tome
17 šta možete, a šta ne možete da uradite kada je reč o upotrebi vojne sile, onda
18 vam mora biti sasvim jasno ko je šta uradio. I u trenutku kada jedna strana
19 tvrdi da to nije uradila, vi se onda nađete u poziciji u kojoj morate da prođete
20 proces verifikacije tih informacija i obično trenutak kada biste mogli da
21 preduzmete neku akciju je već prošao - u trenutku kada ste vi završili sa tom
22 istragom.

23 P: I možda bi bilo korisno da se objasni nešto malo o samom procesu koji
24
25
26
27
28
29
30

1 se odlagao potrebom da se verifikuju ovakve informacije. Možda biste mogli da
2 nam objasnite mehaniku tog procesa da bi Pretresno vijeće moglo to da shvati.

3 O: Mislite na korištenje NATO-a za vazdušne napade i slično?

4 P: Da.

5 O: Shvatam. Ne znam koliko je već objašnjeno o dvojnog ključu i pod
6 kakvim aranžmanima se mogla koristiti vazdušna sila NATO-a. Koliko daleko želite
7 da odem u objašnjavanju toga?

8 P: Verovatno bi bilo korisno da počnemo od početka. Nismo čuli mnogo o
9 tom /?toj/ konkretnoj temi. Čuli smo nešto malo o podršci, neposrednoj podršci
10 iz vazduha, ali nešto više o vazdušnim napadima i o tom procesu.

11 O: Pa, u donošenju odluke da se angažuje NATO u ovim operacijama, dakle,
12 Sjevernoatlantski pakt, dolazite u situaciju u kojoj morate staviti po strani
13 Bosance, bosanske Srbe, federaciju... Sada imate snage Ujedinjenih nacija na
14 terenu sa nešto vazduhoplovstva, helikopterima uglavnom i imate NATO
15 vazduhoplovstvo u vazduhu. I svako od njih odgovara drugoj političkoj grupi i
16 drugoj... drugim političkim smjernicama. Na jednoj strani je Savjet
17 bezbjednosti, a na drugoj strani je Sjevernoatlantski savez.

18 I da bi to uspjeloi da bi se povezale te dve aktivnosti, NATO je došao
19 do jednog metoda funkcionisanja koji je nazvan "aranžmanom dvostrukog ključa". U
20 tom slučaju, i NATO komandant i komandant snaga UN-a moraju obojica da se
21 dogovore i slože da je neophodan vazdušni napad. U suštini su bila tri područja

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 o kojima je angažovan NATO. Prvo je da nadzire zonu zabrane letova i to je bilo
2 relativno lako ostvariti. Snage Ujedinjenih nacija bi obavijestile NATO kada će
3 oni da lete tom zonom i onda je NATO funkcionisao na bazi toga da sve ostalo što
4 vidi da leti nije letelica UN-a i ako mogu sami da identifikuju to kao kršenje
5 zone zabrane letenja, obore tu letelicu. I to su i radili u nekoliko situacija.

6 Zatim, tu je bila bliska podrška iz vazduha za snage UN-a u njihovoj
7 samoodbrani. Ja sam juče govorio o potrebi za... potrebi za postojanjem sistema
8 navođenja takve bliske podrške, ali to je moralo da bude savršeno jasno da je
9 riječ o podršci snagama UN-a za razliku od drugih upotreba vazdušne sile u druge
10 svrhe. I tada se odluka mogla donijeti relativno brzo. Bilo je nekoliko... bilo
11 je manje barijera koje je trebalo preći u donošenju te odluke, ali bez obzira na
12 to, i UN, i NATO su morali da okrenu svoje ključeve, dakle, da se saglase sa
13 tim.

14 I na kraju je riječ o upotrebi vazdušne sile, sile iz vazduha, da bi...
15 Počelo je tako da bi se nametnula zona isključenja oko zaštićenih zona. Dakle,
16 namjera je bila da se smanji upotreba ili da se neutralizira upotreba
17 artiljerije bosanskih Srba i drugog teškog naoružanja što je imalo posljedica na
18 ljude koji su živjeli unutar tih zaštićenih zona. Ovdje, pod uslovom da se
19 identifikuje kršenje zone isključenja, onda se NATO može pozvati da izvrši
20 napad, ali ponovo i komandant Ujedinjenih nacija i komandant snaga NATO-a moraju
21 da se saglase, dakle, okrenu svoje ključeve i proces u donošenju tih odluka je
22 bio nešto komplikovaniji. Više ljudi je u tome učestvovalo i kao što sam...
23 mislim da sam već odgovorio na to pitanje... tokom maja to je postalo izrazito
24 političko pitanje i stvari su se, ustvari, otele van komande zapovjednika

25
26
27
28
29
30

1 Ujedinjenih nacija i političkih funkcionera Ujedinjenih nacija na samom ratištu.

2 Dakle, posljedica potpuno razumljive reakcije: "Ja to nisam uradio - on
3 je to uradio!" je bila u tome da bi to odložilo taj cijeli proces u kom ste
4 mogli da dovedete vazдушnu silu, a to je već samo po sebi bilo dovoljno složeno.

5 G. THAYER: [simultani prevod] Molim da pogledamo dokument po pravilu
6 65ter 2940A i ispravna verzija na B/H/S-u će biti 2940C.

7 P: Generale, riječ je o presretnutom razgovoru od 10. jula u 20.15h.
8 Razgovor čiji su učesnici identifikovani kao general Janvier i general Tolimir.
9 Ako malo podignemo tekst na engleskom... Hvala!

10 Odvojite par trenutaka i pročitajte ovaj presretnuti razgovor koji je
11 pred Vama.

12 General Tolimir kaže: "Ne verujem da naši vojnici napadaju vaše vojnike
13 jer su to do sad izbjegavali."

14 Nekoliko redova dalje on kaže: "Provjerit ću sa komandantom u tom
15 području. Nije mi javio da ima takvih napada."

16 Samo malo da još dolje pogledamo. Molim Vas da se spusti.

17 "Ja ću lično provjeriti informacije koje ste mi dali telefonom. Naredit
18 ću komandantu da uspostavi preko UNPROFOR-a koji su... vojnika UNPROFOR-a koji
19 je s naše strane radio-kontakt sa kontrolnim punktom koji kaže da je napadnut".

20 Molim da pogledamo sljedeću stranicu presretnutog razgovora. General
21 Janvier kaže da VRS mora stati i povući se do mjesta gdje su bili. I onda

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 general Tolimir kaže: "Evo, ja idem da proveravam situaciju. Nazovite za 20-30
2 minuta, da ostvarim vezu i izdam potrebna naređenja."

3 Pa kaže dalje: "Dobro, za 30 minuta da Vas ponovo zovemo."

4 Dakle, u kontekstu ovih navada... napada na enklave koji su bili u toku,
5 koliko je bilo važno da se utvrdi ko napada, ako iko napada, položaje i ljudstvo
6 UN-a kada je bila riječ o traženju bliske podrške iz zraka? Možda je to
7 očigledno pitanje, ali pitanje...

8 O: /?Morao se/ identificirati napadač da bi se izvršio protivnapad ili
9 da bi se uopće odbio sam napad? Dakle, iz tog razloga je bilo neophodno da se
10 identificira napadač. I s druge strane, nije bilo moguće dobiti blisku podršku
11 iz zraka ako pilotu i onima koji ga navode nije dat precizan cilj. Dakle, iz tih
12 razloga ako ni zbog kojih drugih je bilo važno utvrditi o kome se radi. Također
13 je bitno bilo znati koja, koja strana će kasnije biti napadnuta, naime, tom
14 avijacijom jer vaš je cilj je da prekinete neko djelovanje. Dakle, ako se javite
15 preko radija i kažete: "Prestanite... Ja pucam na vas", onda bi se bolji
16 rezultati postigli u tom slučaju.

17 G. THAYER: [simultani prevod] Hvala, generale. Ja nemam više pitanja.

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospođo Fauveau.

19 GĐA FAVEAU: [simultani prevod] Hvala.

20 Unakrsno ispituje gđa Fauveau:

21 [Braniteljica ispituje putem prevodioca]

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Dobar dan, generale. Ja sam Nataša Fauveau i zastupam generala
2 Miletića.
3 Htjela bih Vam postaviti nekoliko pitanja o knjizi "Upotreba sile".
4 Recite mi, da li je točno - Vi ste u toj knjizi napisali - da vojna
5 sila, kada se koristi, ima samo dva neposredna... neposredne posljedice: ubija
6 ljude i uništava stvari?
7 O: Da, ja sam to rekao. Mislim da je moja riječ bila "uništava", a ne
8 "razbija"...
9 P: Da, ja sam isto... Upravo ste tu riječ upotrijebili. Također ste
10 rekli da se... da su vojna dejstva nešto što je brutalno zbog toga što se
11 koristi sila od strane oružane vojne sile smrtonosnim oružjem.
12 O: Tako je.
13 P: Također ste razvili jednu zanimljivu teoriju o ratu između naroda,
14 vrsti ratovanja koja se pojavila u posljednjih nekoliko godina, je li tako?
15 O: Da. I tu sam argumentaciju iznio u svojoj knjizi. Da.
16 P: Želim Vam pročitati što ste rekli o takvom ratu između naroda. To je
17 na strani 3 Vaše knjige. U elektronskom sistemu to je dokazni predmet 5D516,
18 stranica 9. Ja ću Vam to pročitati na engleskom. Tako ću biti točnija.
19 "Rat među narodima je drugačiji. To je realnost u kojoj ljudi na ulici,
20 kuće, sve, sve što je u okolini, sve je bojno polje."
21 To se može nalazi na dno /?možda nalazi na dnu/ ove stranice koja je s
22
23
24
25
26
27
28
29
30

- 1 desne strane.
- 2 Da li ste tako napisali?
- 3 O: Da.
- 4 P: Može li se reći da su građanski ratovi, a konkretno ovaj rat koji je
5 vođen u Bosni i Hercegovini devedestih nešto što potpada pod ovu kategoriju,
6 dakle rata koji se vodi među narodima, među ljudima?
- 7 O: Da, tako je.
- 8 P: Da li je tačno da u ovakvim ratovima koji se bore /?vode/ među
9 narodima, ljudima, da ratovanje ima puno veći utjecaj na civilno stanovništvo
10 nego u tradicionalnim ratovima koji se vode između vojski /?vojski/ na bojnom
11 polju?
- 12 O: Ne, to nije istina. Kada pogledamo žrtve iz 2. svjetskog rata, tamo
13 je bilo jako puno žrtava među civilima. Da biste razumjeli kako ja koristim taj
14 termin "rat među narodima", ja... bilo bi dobro da pročitate cijeli taj
15 paragraf. Mislim da je bolje da pročitate vrh tog paragrafa gdje se kaže da se
16 radi istovremeno o grafičkim, veoma jasnom opisu moderne ratne situacije i o
17 konceptualnom okviru.
- 18 P: Da li biste se složili da je civilno stanovništvo pod velikim
19 utjecajem i da na njih ostavlja veliki utjecaj ovaj rat koji Vi zovete "rat među
20 narodima ili ljudima"?
- 21 O: Da.
- 22 P: Da li bi se moglo reći da se za vrijeme takvoga ratovanja koje se...
23 dakle, gdje se bitka vodi posvuda, da onda vlada jedna nesigurnost?
- 24 O: Pa možda samo u najopćenitijem smislu se mogu složiti s Vama.
- 25 P: Da li bi se moglo reći da je strah prevladajući osjećaj kod takvog
26 ratovanja?
- 27 O: Dajte da napravimo razliku između borbe u takvom... u takvoj borbi...
28
29
30

1 u kontaktu između sukobljenih snaga, strah, nesigurnost su osjećaji koji
2 sudionici često osjećaju. Međutim to ne znači da isti ti osjećaji onda postoje
3 tokom cijelog perioda rata.

4 P: Međutim u vrsti ratovanja kakvo se odvijalo u Bosni, kada je rat bio
5 svugdje prisutan, kao što Vi i sami spominjete u svojoj knjizi govoreći o tom
6 konceptu rata između naroda i među ljudima - da li se može reći da je - dakle,
7 opet općenito govoreći, civilno stanovništvo uplašeno?

8 O: Pa, ne, ne cijelo vrijeme.

9 P: Slažem se. Međutim kada se borbe vode u blizini, neposredno prije
10 borbe ili nakon nje, kada dolazi do promjena u odnosu snaga, kada vojska ulazi u
11 neko mjesto nakon pada mjesta - u takvim situacijama, da li se može reći da je
12 strah jedan dominantni osjećaj?

13 O: Ja bih se mogao složiti da postoji osjećaj straha, a morali bi pitati
14 svakog pojedinca kako je njima to izgledalo.

15 P: Tokom Vašeg iskaza u predmetu protiv Dragomira Miloševića, kada ste
16 davali iskaz 7. marta, govorili ste o vojnim ciljevima. Rekli ste - to je na
17 strani 43...

18 PREVODILAC: Ispravka, 3351 transkripta...

19 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod]

20 P: "Značaj vojnog cilja je vojna sila, a ne konkretno lokalitet. Vojna
21 sila možda koristi neko... neki objekat kako bi imao prednost; recimo, neko brdo
22 sa... na kojem se nalazi crkva, pa onda zbog toga ta crkva postaje vojni cilj.
23 Ali to je zbog toga što se tamo nalazi vojska, a ne samim njegovim postojanjem."

24 Da li bismo onda mogli reći da bilo koja zgrada na taj način može
25 postati vojnim ciljem ukoliko ga koristi neka vojna sila? Dakle, ako vojna sila

26

27

28

29

30

1 se nalazi na toj lokaciji i u tom objektu?

2 O: Ne, mislim da to ne možemo reći ovako kako ste mi Vi postavili
3 pitanje, barem, ali postoji tendencija da se to tako procjeni. Međutim situacija
4 je sve teža što je važnija ta zgrada. Kad kažem "važnija", mislim, ima sto
5 različitih razloga. Može biti da se radi o tome da je važna zbog toga što je
6 tamo džamija, crkva...

7 P: Da li bi se onda moglo reći da u ratovima među narodima, kao što je
8 ovaj rat koji se vodio u Bosni, da oružane snage često koriste civilne zgrade,
9 poneki put i humanitarne zgrade upravo za vojna dejstva?

10 O: Da, ljudi to jesu radili u ovom primjeru o kojem govorimo, u Bosni.

11 P: Da li je točno da na nižim razinama vojne organizacije tj. na razini
12 dakle bataljona, poneki put čak i na razini brigade, su obične kuće bile
13 korištene kao komande jedinica i da se te vojne zgrade, zapravo, komande, se
14 nisu razlikovale od okolnih kuća gdje su živjeli obični ljudi?

15 O: Pa, ja bih se složio sa prvim dijelom Vašeg pitanja - da, civilne su
16 kuće bile korištene kao zgrade komande. Ne slažem se da se nije moglo
17 razlikovati između tih kuća. Ako bi se znalo da je jedna od kuća komanda, onda
18 treba znati i gdje se ona točno nalazi.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospođo Fauveau, u ovom nizu Vaših
20 pitanja - mislim da se radi o općenitim pitanjima koja obuhvaćaju ne samo cijeli
21 scenario ratovanja i ratište - Vi čak niste odredili ni u kojem periodu...
22 Dakle, molit ću Vas da budete konkretniji jer će tako biti bolje.

23 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, upravo dolazim do kraja ovog
24
25
26
27
28
29
30

1 niza pitanja, ali da, moja pitanja stvarno jesu bila veoma općenite prirode.

2 Dozvolite samo da razjasnimo ovaj prethodni odgovor svjedoka. Možda moje
3 pitanje nije bilo sasvim jasno. Ono što sam mislila pitat je da vojne jedinice
4 ne bi označavale jasno komande kako bi se onda moglo jasno vidjeti da je to
5 vojna, a ne civilna kuća?!

6 O: Pa, ne, naravno. Na bojištu se niko ne pokušava pokazati gdje se
7 nalazi. Ne.

8 P: Tokom Vašeg... U izjavi koju ste dali u avgustu 1996., to je izjava
9 koju ste dali Tužilaštvu - strana 6, prvi paragraf, to je dokazni predmet 6D180
10 - u toj izjavi govorite o generalu Mladiću. Dakle, prvi pasus.

11 Među ostalom... ostalim, Vi u toj svojoj izjavi kažete da je on "odlučan
12 i da je i pod pritiskom postao kontroliran. Mislim da ga je nosio taj jedan cilj
13 obrane bosanskih Srba, a sve drugo je trebalo biti podređeno ostvarenju tog
14 njegovog cilja."

15 Prema ovom Vašem opisu generala Mladića, njegov jedini cilj u ratu je
16 bio da odbrani bosanske Srbe. Da li je tako?

17 O: Da. Tako sam ga ja shvatio. Da.

18 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Imam još jedno veoma općenito pitanje.
19 Nadam se će mi Vijeće dozvoliti da ga postavim. Obećajem, ovo je zadnje takvo
20 pitanje.

21 P: Da li biste se složili da je cilj rata - najčešći, najuobičajeniji
22 cilj rata - to da ljudi žele ostvariti kontrolu nad nekim teritorijem?

23 O: Ne, ne mislim da je to jedini niti uobičajen tradicionalan cilj
24 ratovanja.

25

26

27

28

29

30

1 P: Može li se reći da je to jedan od ciljeva koji se ostvaruje ratom?

2 O: To da.

3 P: U julu 1995. kada ste bili komandant snaga UNPROFOR-a za Bosnu i
4 Hercegovinu, general Nicolai Vam je bio načelnik štaba.

5 O: Da, tokom šest meseci te godine, da.

6 P: Kada generala Nicolaija nije bilo u komandi, naprimjer, kada je bio u
7 Bratuncu, da prisustvuje prilikom povlačenja Nizozemskog bataljona, da li je
8 imao nekog zamjenika koji je bio načelnik štaba u komandi u to vrijeme?

9 O: Da, imao je. Ne mogu se u ovom trenutku sjetiti ko je bio taj oficir.
10 Mislim da se radilo o jednom Francuzu.

11 P: Čak i kada generala Nicolaija nije bilo u komandi, on je i dalje bio
12 načelnik štaba. Taj drugi čovjek, taj Francuz koji ga je zamjenjivao, on je bio
13 tamo samo da bi obavljao svakodnevne poslove u komandi. Je li tako?

14 O: On je bio vršilac dužnosti načelnika štaba u odsustvu Nicolaija koji
15 je bio na tom položaju. On je i dalje bio na tom položaju, čak i ako je bio
16 odsutan.

17 P: Možda ne znate ime tog Francuza, tog oficira, ali da li se sjećate na
18 kojoj funkciji je bio taj francuski oficir koji je vršio dužnost za generala
19 Nicolaija?

20 O: Ne, morao bih da pogledam organogram, raspored ljudi u mom štabu,
21 šemu rasporeda da bi znao ko je on jer ljudi su se stalno mijenjali. Svakih šest
22 mjeseci. A nisu se svi mijenjali u isto vrijeme i teško mi je da se sjetim ko je
23 bio gdje kojom prilikom tokom te godine.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Željela bih da se vratimo na Vaše svjedočenje u svojstvu vještaka.
2 Molim Vas, samo trenutak. Ima stvari koje možda nisam sasvim dobro shvatila ili
3 nisam jasno izrazila.

4 Jučer, na stranici 70 transkripta, rekli ste da je glavni štab vojske
5 podijeljen u različite rodove. I rekli ste da je po pravilu bio sektor ili odjel
6 za operacije, zatim, ili rod, zatim za logistiku, za bezbjednost i tako dalje.

7 Moje pitanje je sljedeće: načelnici tih različitih rodova ili odjela -
8 da li su to sve bili pomoćnici komandanta?

9 O: Ne. Nisu. Oni su bili načelnici odjela ili uprave ili načelnik
10 operativnih poslova - imali su neku takvu titulu, ali su bili pripadnici štaba.
11 Nisu morali da budu pomoćnici komandanata ili komandanti.

12 P: Vi ste govorili o vojsci u kojoj bi ti različiti rodovi ili odjeli
13 ili uprave bili... pripadali štabu. Je li to tačno? Načelnici tih rodova ili tih
14 odjela nisu direktno povezani sa komandantom?

15 O: Pa, načelnici tih odjela ili rodova bi obično izvještavali načelnika
16 štaba ili čovjeka koji je vršio tu funkciju, a onda je odatle to išlo do
17 komandanta. Ili do komandanata, ako je postojala hijerarhija komandanata.

18 P: Šta se dešava ako je vojska organizovana na takav način da je
19 načelnik operativnih poslova podčinjen načelniku štaba dok je načelnik
20 logistike, bezbjednosti, kadrovskih poslova podčinjen direktno komandantu? U
21 ovom konkretnom primjeru, da li biste takođe rekli da su načelnici operativnih
22 poslova bili u istom nivou sa načelnicima drugih rodova ili odjela ili uprava
23 koji su bile podčinjeni direktno komandantu?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ako sada mogu malo da se vratim i pokušam da odgovorim na ovo pitanje
2 u nešto širem smislu. Ja i dalje govorim u odnosu na taj svoj izvještaj
3 vještaka, onako kako ga se ja sjećam.

4 Pravljenje razlike između komandanata i štaba je... U odnosu na to treba
5 znati da svi u krajnjem slučaju izvještavaju komandanta i one koji su direktno
6 podčinjeni komandantima, ako postoje komandanti. Štab je tu da pruža podršku tim
7 komandantima kako bi oni mogli da ispunjavaju svoje dužnosti. Štab je obično
8 organizovan, kao što sam rekao, prema tim rodovima ili odjelima ili upravama -
9 zavisi kako se gdje nazivaju - koji imaju jedan ili drugi opis i njihov rad se
10 koordinira. Taj cijeli rad se objedinjuje djelovanjem načelnika štaba i to je
11 jedan od najviših oficira i on može da bude zamjenik komandanta sam po sebi.

12 Onda imate one koji komanduju. Ako imate, kao što imamo u ovom slučaju,
13 pomoćnike komandanta, svrha postojanja ovih, da tako kažem - ekstra komandanata,
14 je sa njihovim posebnim odgovornostima, je da se oni usredsrede na ta konkretna
15 pitanja, recimo, logistiku i da se pobrinu da rad štaba, kada je riječ o
16 njihovim aktivnostima, bude ispravno fokusiran, usredsređen.

17 Ako bismo recimo pogledali svijet korporacija, poslovni svijet, tu biste
18 imali upravni odbor direktora, a svaki od tih direktora bi imao odvojenu
19 odgovornost, ali oni su ti koji upravljaju tom korporacijom. Taj upravni odbor
20 direktora bi bio sličan, ali ne bi bio isto što i komandanti u ovoj
21 konstrukciji, u ovoj strukturi koju sam ja opisao.

22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Josse.

23 G. JOSSE: [simultani prevod] Ja nisam želio da prekidam odgovor svjedoka
24 i to svakako nije greška svjedoka, ali po mom mišljenju, on je, sasvim
25
26
27
28
29
30

1 razumljivo, zalutao u područje za koje je Vijeće reklo da ne treba tamo da
2 zaluta, jer on je rekao u redu 25 stranice 16: "Ako imamo ono što imamo u ovom
3 slučaju, pomoćnike komandanta i svrhu koju su oni imali," i onda ide dalje.

4 Govori o svijetu korporacija. Ja ulažem prigovor. I uložio sam kada je
5 to uradio tužilac. I sada ulažem kada postavlja pitanje Odbrana generala
6 Miletića.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, gospođo Fauveau.

8 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, ja se izvinjavam. Ovo
9 pitanje se nije bavilo Vojskom Republike Srpske. Ovo je bilo opšte pitanje, a
10 odgovor je potekao od samog svedoka.

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da. Dozvolite da se konsultujem sa
12 svojim kolegama.

13 [Sudije vijećaju]

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U odgovor na Vaš prigovor, gospodine
15 Josse, moram reći da se mi... nemamo tendenciju da se složimo sa izjavom. Naime,
16 mi se slažemo sa izjavom gospođe Fauveau da namjera ovog pitanja nije bila takva
17 već da se dobije jedan širi kontekst, a ne konkretno ono što se odnosi na VRS i
18 u svakom slučaju, mi smatramo da ste Vi u dobroj poziciji da, i sada, i čak
19 kasnije, budete u prilici da napravite potrebne procjene. I da smo mi u toj
20 poziciji da možemo da napravimo takve procjene i sada i kasnije.

21 Izvolite, gospođo Fauveau.

22 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod]

23 P: Generale, da li biste se složili da sve vojske nemaju istu
24 organizacionu i funkcionalnu strukturu?

25 O: Da, složio bih se.

26

27

28

29

30

1 P: Da li se može reći da postoji razlika između vojski koje pripadaju
2 zapadnim zemljama i vojski koje su postojale u zemljama Varšavskom ugovora?

3 O: Pa, općenito govoreći, vrlo općenito govoreći, da.

4 P: Struktura koju ste juče opisali, da li se ona više zasniva na
5 strukturi i funkcionisanju zapadnih armija?

6 O: Ono što sam ja pokušao da objasnim i nalazi se u mojoj izjavi
7 vještaka... Mislím da je to onaj na koji se Vi pozivate. Da li sam u pravu?

8 P: Da.

9 O: Tamo postoje dva velika, široka modela za organizovanje štaba.
10 Nijedan od tih modela se ne može tek tako etiketirati kao istočni ili zapadni.
11 Postoji tendencija za one koji su u Varšavskom ugovoru, koji su bili u
12 Varšavskom ugovoru da imaju više centralizovanu verziju koju sam opisao u svojoj
13 izjavi vještaka.

14 P: Juče ste rekli da u sistemu koji ste Vi opisali načelnik operativnih
15 poslova bi bio prvi među jednakim. U ovom slučaju, da li bi bilo poželjno da se
16 načelnik operativnih poslova da isti čin kao načelnicima drugih odjela ili možda
17 viši čin? Možda nisam sasvim jasna. Dozvolite da ponovim: ako su načelnici
18 drugih odjela ili rodova, logistike i ostali -generali, da bi on bio prvi među
19 jednakim, da li je potrebno da načelnik operativnih poslova takođe bude general?

20 O: Ne, ja sam koristio frazu "prvi među jednakim" da opišem da nije
21 postojala očigledna i jasna struktura činova.

22 P: Ali kada ste rekli da nije bila očigledna jasna struktura činova,
23 govorili ste o strukturi koju ste opisali juče - toj opštoj strukturi zapadnog
24 svijeta?

25

26

27

28

29

30

1 O: Ne, ono što sam ja pokušao da opišem i juče i u svojoj izjavi
2 vještaka je jedan generični, opšti model, mogući model načina na koji
3 funkcionišu štabovi. Mislim da nisam odredio činove ni za jednu funkciju. Ja sam
4 govorio o postavljanju ljudi na određene funkcije i o funkcijama koje oni mogu
5 da obavljaju.

6 Sistem štaba kao takav postoji i funkcioniše kroz cijelu vojsku. Ne
7 postoji samo u jednoj komandi. Načelnik štaba postoji i na nivou brigade i on
8 nema isti čin kao što ima načelnik štaba divizije naprimer.

9 P: Izvinjavam se, mislim da je u pitanju moja greška. Nisam bila
10 dovoljno jasna. Govorim o načelniku štaba. Samo o načelniku štaba određene
11 vojske. Rekli ste da unutar tog štaba postoje različiti rodovi ili odjeli za
12 logistiku, za bezbjednost, za operacije i rekli ste da načelnik za operative
13 poslove je prvi među jednakim. Unutar tog štaba, među tim različitim načelnicima
14 različitih rodova ili odjela ili uprava, da bi načelnik operativnih poslova bio
15 prvi među jednakim, zar ne bi bilo neophodno da ima barem isti čin kao ostali
16 oficiri?

17 O: Ne, mislim da ne bi bilo neophodno jer funkcija koju on obavlja je
18 važnija nego čin koji on ima.

19 P: Zar nije normalno ili uobičajeno kada je riječ o postavljanju nekoga
20 na važnu funkciju da se na tu funkciju stavi neko ko ima viši čin?

21 O: Posebno u ratu, čin ne mora nužno da bude definicija kompetentnosti i
22 kao što ste vjerovatno tražite pravog čovjeka za određeni posao, vi ne tražite
23 pravi čin za određeni posao.

24
25
26
27
28
29
30

1 P: Vi ste dugo vremena bili oficir u britanskoj vojsci i učestvovali ste
2 u mnogim ratovima. Zar nije tačno da ste uvijek poštovali pravila angažovanja,
3 pravila djelovanja?

4 O: Da, ja sam poštovao naređenja koja su mi davana.

5 P: Mislim da imamo problem prevoda. Moje pitanje...

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospođo Fauveau, mi smo čuli da ste Vi
7 njemu postavili pitanja da li je uvijek poštovao pravila angažovanja vojske ili
8 pravila djelovanja vojske. Ako to nije bilo Vaše pitanje, onda ste u pravu.

9 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Ne, časni Sude, to jeste bilo moje
10 pitanje. Ono što sam ja mislila je da li je on uvijek poštovao zakone ratovanja,
11 ratne zakone.

12 O: Pa mislim da sam uvijek poštovao zakon ratovanja.

13 P: Dakle, u svakom slučaju, mislite da ih nikada niste prekršili? Da
14 nikada niste namjerno prekršili zakone ratovanja?

15 O: Mislim da nisam nikada namjerno prekršio zakone ratovanja.

16 P: Govorili ste o sastanku koji ste imali 17. septembra 1995. sa
17 generalom Miletićem.

18 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] I ja bi željela da se svedoku pokaže
19 dokaz P2908. Molim da pogledamo stranicu 3 ovog dokumenta.

20 P: Generale, ovo je dokument koji Vam je pokazan juče i odnosi se na
21 sastanak u septembru kada ste govorili o Sarajevu i uslovima predaje oružja oko
22 Sarajeva. Da li je tačno da je to prvi put da ste se Vi sreli sa generalom
23 Miletićem?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da, mislim da je to tačno. To je prvi put kad sam se s njim sreo.

2 P: U paragrafu 8 u ovom dokumentu, Vi kažete: "Sastanak je bio
3 produktivan i zadovoljavajući. General Miletić je inteligentan sagovornik, on je
4 čovjek s kim se posao završava."

5 Da li se na temelju ovog paragrafa može reći da je general Miletić
6 ostavio na Vas pozitivan dojam?

7 O: Da.

8 P: Juče, na stranici 26 transkripta, tužilac Vas je pitao da li ste bili
9 iznenađeni kada ste vidjeli da je načelnik operativnih poslova učestvovao u tom
10 sastanku, na tom sastanku u Sarajevu, a Vaš odgovor je bio: "Ne, uopšte ne. I,
11 koliko sam shvatio, on je bio tamo kao načelnik štaba. On je bio više od
12 načelnika za operativne poslove sada. On je vršio dužnost načelnika štaba te
13 komande."

14 Kada kažete da je tada bio više od načelnika za operativne poslove, da
15 je vršio dužnost načelnika štaba u toj komandi, da li ste pritom mislili na onaj
16 sastanak u septembru 1995.?

17 O: Nisam siguran da sam razumio Vaše pitanje.

18 P: Da li ste samo u septembru 1995. imali priliku da se nađete na taj
19 način sa generalom Miletićem kao osobom koja je zastupala onda načelnika štaba?

20 O: Da.

21 P: Da li je tačno da je u to vrijeme u septembru 1995., da su u to
22 vrijeme general Mladić i njegov načelnik štaba, general Ivanović /u engleskom
23 transkriptu: "Milovanović"/ i drugi oficiri koji su bili blizu, bliski generalu
24 Miletiću, da su se nalazili u zapadnoj Bosni?

25

26

27

28

29

30

1 Došlo je do jedne pogreške u transkriptu. Ja sam govorila o generalu
2 Mladiću i njegovom načelniku štaba, generalu Milovanoviću i drugim oficirima
3 bliskima Mladiću.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] To treba značit da treba ispraviti
5 četiri reda u transkriptu.

6 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Ja se izvinjavam.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo kažem onome ko to ispravlja da se
8 ova četiri reda trebaju ispraviti.

9 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, možda je najbolje da ja
10 ponovim pitanje.

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite.

12 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Da li je točno da je u septembru 1995.
13 general Mladić koji je bio komandant Vojske Republike Srpske /u engleskom
14 transkriptu: "Armije Bosne i Hercegovine"/, zatim njegov načelnik štaba, general
15 Milovanović i još neki oficiri koji su bili bliski generalu Mladiću da su se oni
16 nalazili u zapadnoj Bosni?

17 O: Ne znam da li je to točno.

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo trenutak.

19 G. THAYER: [simultani prevod] Ja se izvinjavam. Samo da se izbjegne
20 zbrka...

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo trenutak. Ovo postaje sad...
22 postaje previše. Možda zbog toga što ja razumijem Vaš jezik. Ja sam Vas slušao
23 na francuskom i shvatio da je sve prevedeno na francuski dok smo na engleskom
24 kanalu, ali mislim da se ovo popravilo, jer bi ja sad slušao sebe na francuskom.

25 Izvolite, gospodine Thayer.

26

27

28

29

30

1 G. THAYER: [simultani prevod] Nadam se da neće ponovo doći do greške,
2 ali mislim da je došlo do greške. Strana 23, red 4 - tu se o generalu Mladiću
3 govori kao o komandantu Armije Bosne i Hercegovine.

4 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Da, ja sam govorila o generalu,
5 komandantu Vojske Republike Srpske. Moja je greška bila. Nije bila greška
6 prevodilaca. Ja se izvinjavam.

7 P: Dakle, generale, jeste li još uvijek s nama?

8 O: Ja još uvijek nisam potpuno siguran šta me se pita.

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Možda, ustvari, pitanje je bilo, da li
10 je točno da je u septembru - mislim da gospođa Fauveau nije specificirala u koje
11 vrijeme u septembru - dakle, da su general Mladić, komandant VRS-a, njegov
12 načelnik štaba, general Milovanović i drugi oficiri bliski generalu Mladiću bili
13 u zapadnoj Bosni?

14 SVJEDOK: [simultani prevod] Ja ne znam da li je to točno. Koliko se ja
15 sjećam, ja sam mislio da je tako. Da su glavna nastojanja njegova bila s te
16 strane Bosne i da su ti oficiri onda bili sa njime.

17 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li se to odnosi na cijeli septembar
18 ili na neko vrijeme u septembru?

19 SVJEDOK: [simultani prevod] Pa, u svakom slučaju, do tog sastanka. Ne
20 mogu se sad više sjetiti kojeg datuma je održan taj sastanak, ali u drugoj
21 polovini septembra.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Uredu, hvala.

2 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod]

3 P: Jučer ste rekli, i to na stranici 60 transkripta, da ste Vi dugo
4 vremena smatrali da je načelnik štaba bio jedan general koji je bio u Banja
5 Luci. Da li se slažete da je taj general u Banja Luci bio general Milovanović?

6 O: Da, tako je. Ja sam mislio da se o njemu radi.

7 P: Jednako tako, kada ste se pripremali za iskaz 30. oktobra, Vi ste
8 predstavnicima Tužilaštva rekli da je načelnik štaba Vojske Republike Srpske bio
9 general Milovanović, je li tako?

10 O: Ne sjećam se tog konkretnog razgovora, međutim ako imate to negdje
11 zapisano, onda sam tako rekao.

12 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Zamolit ću da se svjedoku pokaže dokazni
13 predmet 5D515. Riječ je o izvještaju sa sastanka između Vas i Tužilaštva o kojem
14 smo govorili. Zamolit ću da sada pogledate stranicu broj 2.

15 P: U sredini paragrafa, zamolit ću Vas da pročitate onu jednu kratku
16 rečenicu. Ustvari, ja ću je pročitati.

17 "Jedan od Mladićevih načelnika štaba je očito moja greška jer je
18 Mladićev načelnik štaba bio general Milovanović."

19 O: Da, da, da, da. To je greška u knjizi, upravo tako, ako želite da
20 komentiram.

21 P: Ne, ne, nije u tome stvar. Željela bih Vam postaviti jedno pitanje. U
22 svojoj knjizi Vi pominjete jednog od Mladićevih načelnika štaba. Da li ste imali
23 dojam tokom Vaših kontakata sa predstavnicima Vojske Republike Srpske, da li ste
24
25
26
27
28
29
30

1 imali utisak više od jednog načelnika štaba?

2 O: Bilo je svakako drugih načelnika štabova u drugim štabovima, ali
3 mislim da Vi tu govorite o Glavnom štabu. Dakle, Mladićevom štabu.

4 P: Da, tako je.

5 O: Miletić na onom sastanku je primjer osobe koja je vršila dužnost
6 načelnika štaba u odsustvu samog načelnika štaba. Znam da smo imali primjer toga
7 kada je Milovanović bio u Banja Luci, zatim... tada je načelnik operativnih
8 poslova, a mislim da se tu radilo o generalu Miletiću, on je tada bio vršilac
9 dužnosti načelnika štaba koji je bio odsutan umjesto, dakle, pravog načelnika
10 štaba. To je ono što sam htio reći kada sam govorio o tome da je on jedan od
11 načelnika štaba.

12 P: Jučer na strani 65 transkripta rekli ste da niste sigurni kako znate,
13 kako znate da je general Miletić zastupao načelnika štaba. Da li je istina da je
14 tokom priprema za ispitivanje kao i tokom prethodne godine kada ste pripremali
15 svoj vještački nalaz, da ste imali priliku da pogledate cijeli niz dokumenata
16 Vojske Republike Srpske?

17 O: Svakako. Mislim da nisam gledao dokumente tokom pripreme u oktobru,
18 ali sam svakako gledao dokumente vojske bosanskih Srba prije nego što sam radio
19 svoj vještački nalaz.

20 P: Jedan od tih dokumenata bio je onaj dokument u kojem se spominje ime
21 generala Miletića i spominje se da je on zastupao načelnika štaba.

22 O: Da, mislim da je tako bilo. Da.

23 P: Da li biste Vi dozvolili mogućnost na temelju... da ste Vi na temelju
24 tih dokumenata zaključili da je general Miletić zapravo načelnik štaba Vojske
25
26
27
28
29
30

1 Republike Srpske?

2 O: Pa, ja to nisam tvrdio. Ja sam samo tvrdio da on zastupa načelnika
3 štaba. Iako sam vidio te dokumente, mene u mojoj komandi, u mom štabu, je
4 zanimalo da shvatimo kako funkcionira VRS tokom 1995. Mi smo, kad god smo imali
5 priliku, postavljali pitanja o tome ko je na kojem položaju jer nama je bilo
6 važno da razumijemo kako to funkcionira. Ja svakako sam imao neku predstavu kako
7 organizacija izgleda i ko je na kojoj dužnosti i prije nego što sam vidio te
8 dokumente. Ono što Vam ne mogu reći je koliko sam zapravo znao, koliko sam u
9 međuvremenu zaboravio itd.

10 P: Jučer, na stranici 65 transkripta, rekli ste - a sada govorimo o
11 UNPROFOR-u općenito - dakle, rekli ste da niste uvijek bili najbolje informirani
12 o rukovođenju i komandovanju u okviru Vojske Republike Srpske. Možete li nam
13 reći da li je opis funkcija u Vojsci Republike Srpske uvijek bio točan i pouzdan
14 u dokumentima UN-a ili poneki put to nije bilo pouzdano?

15 O: Pa, mi nismo bili informirani i kao što sam i rekao, mi smo upravo to
16 pokušavali utvrditi. Tražili smo te informacije. Ja sam spreman prihvatiti da je
17 u dokumentima UN-a u to vrijeme bilo netočnosti.

18 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Zamolit ću da se svjedoku pokaže jedna
19 stranica iz dokumenta 5D468. Riječ je o memorandumu zaštitnih snaga Ujedinjenih
20 naroda od 27.07.1995.

21 Zamolit ću da se prikaže posljednja, posljednja kućica ove tablice na
22 dno stranice.

23 P: U sredini ove kućice, vidjet ćete da piše: "Načelnik, tj. COS, što je
24
25
26
27
28
29
30

1 načelnik štaba BSA, general Tolimir." Dakle, ukratko, ta kratica znači načelnik
2 štaba Vojske Republike Srpske?

3 O: Da, ja bih to isto tako protumačio.

4 P: U julu 1995., da li je general Tolimir bio načelnik štaba Vojske
5 Republike Srpske?

6 O: Ne, nije bio. Pokažite mi vrh dokumenta pa ćemo vidjeti ko je
7 sastavio ovaj dokument.

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dakle, molim da se vidi vrh dokumenta.

9 SVJEDOK: [simultani prevod] Da, sada vidimo to.

10 To šalje sektor Sarajevo. Oni vjerojatno javljaju šta je njima bilo
11 javljeno od strane ukrajinskog odreda. Ako se pogleda dolje - još malo... još
12 malo - da, vidimo ko je to javio... da, četa, Ukrajinska četa iz Žepe. Ne, to me
13 ne iznenađuje. To što oni ne znaju razliku između pomoćnika komandanta i
14 načelnika štaba.

15 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod]

16 P: U Vašoj izjavi Tužilaštvu iz augusta 1996., na strani 6, prvi
17 paragraf - ali mislim da nije neophodno to pokazivati u elektronskom sistemu -
18 ste rekli da je general Tolimir u Vojsci Republike Srpske bio zadužen za
19 bezbjednost, da je on bio Mladićev glavni starešina koji se ticao političkih i
20 vojnih pitanja. To je dokazni predmet 6D180, ako želite da Vam se to pokaže.

21 /.../

22 Molim da se pogleda stranica 6, treći pasus.

23 Treća rečenica, zapravo, i u trećem redu, nisam sigurna da li je treća
24
25
26
27
28
29
30

1 rečenica: "Glavni štapski oficir Mladića u poli... za politička i vojna
2 pitanja."

3 O: Da.

4 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Zamolit ću da se sada svjedoku prikaže
5 treća stranica iste te izjave.

6 P: Govorite o generalu Hajrulahoviću. To je u pretposlednjem paragrafu
7 na ovoj stranici. U tom paragrafu kažete: "General Mustafa Hajrulahović zvani
8 'Talijan' bio je viši štabni oficir Armije BiH i praktično zamjenik zapovjednika
9 s posebnom odgovornošću za obavještajna pitanja."

10 Dakle, general Hajrulahović - on nije bio načelnik štaba vojske...
11 Armije Bosne i Hercegovine?

12 O: Ne, nisam shvatio da je on to.

13 P: Niti je on bio načelnik za operativne poslove Armije Bosne i
14 Hercegovine.

15 O: Ne, mislim da nije.

16 P: Pa ipak, on je bio na drugom mjestu, drugokomandujući u Armiji Bosne
17 i Hercegovine ili je to bio barem Vaše shvatanje njegove funkcije.

18 O: Da, tako je.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dajte da malo bolje shvatim šta je
20 tačno, generale i gospođu Fauveau.

21 Kako ja čitam ovdje, general Hajrulahović, zvani 'Italijan' bio je viši
22 štabni oficir Armije Bosne i Hercegovine i praktično zamjenik zapovjednika sa
23 posebnom odgovornošću za obavještajnu službu. Dakle, Vi ga smještate u Glavni
24
25
26
27
28
29
30

1 štab Armije Bosne i Hercegovine? Ili se to ograničavate samo na njegovu
2 odgovornost u odnosu na obavještajnu službu?

3 SVJEDOK: [simultani prevod] Ne, ne smještam ga tu. Oni nisu bili
4 organizovani na isti način, koliko sam ja to shvatio i vidio, kao što je bila
5 vojska bosanskih Srba. I ono što pokušavam da objasnim u ovom paragrafu je da je
6 ovaj čovjek čije prezime ni ja ne mogu da izgovorim pa smo ga zvali 'Talijan'...
7 i zvat ćemo ga Talijan, on je imao taj položaj drugokomandujućeg, dakle,
8 zamjenika komandanta u komandnom lancu, a bio je odgovoran konkretno za
9 obavještajno djelovanje. Ne mogu da podijelim te dvije stvari... te dvije
10 funkcije koje je on imao.

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Uredu. Hvala. Gospođo Fauveau.

12 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod]

13 P: Vi ste upravo rekli da Armija i VRS nisu imali istu organizaciju. Da
14 li je to tačno - da je moguće da je bilo značajnih razlika u značaju određenih
15 funkcija u ove dvije vojske?

16 O: Mislim da se može reći da je to zavisilo od osoba koje su bile na
17 određenim funkcijama, a ne od samih funkcija koje su postojale u organizacionoj
18 šemi.

19 P: Da se vratimo na sastanak od 17. septembra 1995. godine.

20 Rekli ste da se situacija promijenila i da su Srbi počeli više da
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 sarađuju i da su, u toj situaciji, odlučili da pošalju oficira koji je bio
2 spremniji na saradnju od ostalih oficira.

3 O: Nisam siguran da sam to rekao. Mogu li ponovo da vidim taj dokument?

4 P: To je bilo juče. U transkriptu. Niste Vi to rekli, Vi ste rekli da se
5 situacija promijenila i da je Vojska Republike Srpske bolje saradivala. Ja
6 pokušavam da nađem stranicu u transkriptu.

7 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, možda je ovo pravi trenutak
8 za pauzu i onda ću imati vremena da nađem odgovarajuću stranicu u transkriptu.

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Uredu. Napraviti ćemo pauzu od 25
10 minuta.

11 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite molim.

12 ... Početak pauze u 15.45h

13 ... Sjednica nastavljena u 16.15h

14 SUDSKI SLUŽBENIK: Izvolite sjesti.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospođo Fauveau.

16 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod]

17 P: Generale, jučer smo govorili o onome, odnosno, upravo smo spominjali
18 ono što ste rekli i jučer. Željela bih Vam pokazati stranicu 70 jučerašnjeg
19 ispitivanja, Vašeg. Pogledajte redove 9 do 11. Govorite o sastanku 11. septembra
20 i rekli ste nam, kada ste govorili o predstavnicima Armije Republike Srpske:
21 "Oni su bili u toj fazi puno kooperativniji i puno fokusiraniji nego što sam ih
22 ikada prije vidio i nego što su prije bili u Glavnome štabu." General Mladić je
23 odlučio da pošalje generala Miletića na sastanak sa Vama u ovoj atmosferi u
24 kojoj je trebalo surađivati, zar ne?

25

26

27

28

29

30

- 1 O: Je li to pitanje bilo?
- 2 P: Da, generale.
- 3 O: Da, meni se tako činilo. Ne znam da li je to bio motiv onih koji su
4 ih poslali. Zaista to ne znam.
- 5 P: Ali u svakome slučaju, iako su odnosi sa armijom Republike Srpske
6 bili komplicirani, naročito u maju, junu, julu, general Miletić u to vrijeme
7 nikad nije se sastao sa Vama?
- 8 O: Da, to je tačno.
- 9 P: U izjavi koju ste dali tužitelju, vidimo... - to je bilo dvadeset...
10 u augustu 1996. godine - Vi niste spomenuli generala Miletića kada ste govorili
11 o oficirima Vojske Republike Srpske?
- 12 O: Ako ne pogledam dokument, ne mogu to potvrditi, ali gotovo sam
13 siguran da ga nisam spomenuo.
- 14 P: Željela bih Vas pitati još nešto što se tiče Vašeg ekspertnog nalaza.
15 Da li biste se složili da je organizacija vojske zapadnih zemalja takva
16 organizacija koju bismo mogli nazvati funkcionalnom organizacijom?
- 17 O: Za razliku od čega?
- 18 P: Za razliku od zemalja bivšeg Sovjetskog Saveza, odnosno bloka
19 istočnog koji je bio organiziran kao linearna funkcija, odnosno te vojske su
20 bile linearne, a ne funkcionalne?
- 21 O: Ja ne vidim razliku koju pokušavate Vi vidjeti.
- 22 P: Kada ste bili na godišnjem odmoru, general Gobillard je bio komandant
23 Sektora Sarajevo i on Vas je zamjenjivao, zar ne?
- 24 O: Da, on me zamjenjivao. On je bio moj zamjenik.
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 P: A zašto to nije bio general Nicolai, koji je bio šef... načelnik
2 Glavnog štaba?

3 O: Zato što je bio dostupan drugi komandant. U ovome slučaju to je bio
4 general Gobillard, a osim toga, radilo se o multinacionalnim snagama i jedna od
5 najvećih nacija u toj vojsci je bila Francuska, pa je bilo jednostavno
6 primjereno da jedan od njihovih oficira preuzme komandu, odnosno da me zamijeni.

7 P: A ako bi general Gobillard bio spriječen da Vas zamijeni dok ste Vi
8 bili odsutni, tko bi bio taj tko bi, tko bi komandirao snagama UNPROFOR-a u
9 Bosni?

10 O: Ne sjećam se da smo o tome uopće razgovarali. O toj mogućnosti.
11 Jednostavno smo se pobrinuli da ili on ili ja budemo u Sarajevu. Dakle, da ne
12 budemo odsutni u istome trenutku. Mislim da o tome nismo razmišljali. Nismo tu
13 misao razvili dalje nego što je bilo potrebno.

14 P: Jučer ste govorili o Žepi i rekli ste da kad ste stigli u Žepu,
15 krajem jula 1995. da ste vidjeli kako gore imanja. To je na stranici 26
16 jučerašnjega transkripta.

17 Željela bih Vam sada pokazati dokument 6D29. /.../ To je memorandum
18 gospodina Harlanda. Datum je 26. jul 1995. i u prvome paragrafu ovoga
19 memoranduma piše: "Na temelju izvještaja potpukovnika Baxtera".

20 Potpukovnik Baxter je bio Vaš vojni savjetnik, zar ne?

21 O: Da.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Možete li pogledati u paragrafu koji počinje riječima... to je zadnja
2 rečenica u tome izvještaju pisanom: "Mnoge kuće po brdima su gorjele. Čini se da
3 su ih zapalili bosanske snage koje su bile na odlasku."

4 O: Da.

5 P: Prema potpukovniku Baxteru, bosanske su snage zapravo zapalile te
6 kuće.

7 O: Da, to je on napisao i rekao... on je rekao da se tako čini - da su
8 oni zapalili te kuće.

9 P: Je li točno da su dodatne vojne snage UNPROFOR-a raspoređene u Žepi
10 za vrijeme evakuacije civilnoga stanovništva?

11 O: Mislite toga dana ili kasnije? Ne mogu Vam reći točno, nisam siguran
12 koji je to bio datum, ali, ali istina je da smo u tom džepu rasporedili dodatne
13 snage.

14 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Možemo li sada svjedoku pokazati drugu
15 stranicu tog istoga dokumenta?

16 P: Paragraf broj 2 na ovoj drugoj stranici govori o stotinu pedeset
17 dodatnih vojnika. Radi se vjerojatno o 150 ljudi koji su stigli u enklavu da bi
18 pomogli Ukrajincima. Te dodatne snage su bile francuske snage, zar ne? One su
19 stigle u žepsku enklavu?

20 O: Da, ako su to bile naše, naši vojnici, oni su bili Francuzi. Ako o
21 njima govorite.

22 P: I oni su stigli u Žepu, zar ne? Oni su stvarno stigli u enklavu?

23 O: Da.

24 P: A Srbi ih u tome nisu priječili? Nisu priječili njihov dolazak?

25 O: Ne, nisu.

26 P: U tom paragrafu također možemo pročitati i ovo: "Osim toga, civilni
27
28
29
30

1 poslovi UNPROFOR-a, JCO tim i 2 tima Crvenoga križa su bili u džepu. UNPROFOR je
2 aktivno pomagao u evakuaciji, a UNHCR nije bio prisutan u džepu."

3 Slažete li se da su predstavnici civilnih vlasti UNPROFOR-a stigli u
4 žepu?

5 O: Da, stigli su.

6 P: Također ih Srbi u tome nisu priječili?

7 O: Ne, nisu.

8 P: Također, predstavnici Crvenog križa su stigli u žepu?

9 O: Ja mislim da je bilo tako jer tako to na kraju konca /sic/ i ovdje
10 kaže.

11 P: Prema ovome dokumentu, predstavnici UNHCR-a nisu stigli u žepu? Je li
12 točno da, zapravo, predstavnici UNHCR-a nisu željeli doći. Da su mogli, imali su
13 ovlaštenja od strane Srba, ali nisu željeli doći?

14 O: Ne mogu se sjetiti o čemu se radilo, ne mogu o tome biti siguran, ali
15 bih se složio sa Vama da, da su željeli doputovati, mogli su stići zajedno sa
16 svima ostalima.

17 P: A sada bih Vam željela pokazati nešto. Samo da potvrdimo ono što ste
18 upravo sada rekli. Dokument 5D... Dokument je 5D478 i, dok čekamo, to je
19 naredba, naređenje predsjednika Karadžića. To je naredba predsjednika Karadžića
20 od 26. jula 1995. godine.

21 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Da li možemo svjedoku pokazati prvi
22 odlomak ovoga dokumenta?

23 P: To je ovlaštenje dato UNHCR-u da dođe u žepu. Možete li potvrditi da
24
25
26
27
28
29
30

1 paragraf 1 ovoga dokumenta odobrava predstavnicima UNHCR-a da dođu u Žepu?

2 O: Da, mogu to potvrditi.

3 P: Ovo naređenje je od predsjednika Karadžića. Jučer ste nam govorili, i
4 prekjučer, o implikacijama koje je glavni štab imao u odobrenjima koje /?koja/
5 su davane /?davani/ konvojima humanitarnim i konvojima UNPROFOR-a. Ali nije li
6 tačno da su političari, odnosno, političke vlasti također bile one koje su
7 sudjelovale u procesu koji su... u procesima koji su se ticali humanitarnih
8 konvoja?

9 O: Ne znam... Ne razumijem. Želite da ja potvrdim što se događalo u
10 Republici Srpskoj unutar Republike Srpske ili da nešto Vam kažem o onome, o
11 ljudima sa kojima smo mi imali kontakte?

12 P: Da bih pojednostavila stvar, željela bih Vam još jednom pokazati Vašu
13 izjavu Uredu tužitelja. To je dokument broj 6D14... 6D180.

14 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Možemo li odmah prijeći na petu stranicu
15 izjave, prvi paragraf... negdje u sredini tog paragrafa?

16 U ovom paragrafu Vi govorite o Nikoli Koljeviću i negdje u sredini
17 kažete: "Iako je Koljević bio značajna ličnost, on nije imao nikakvu vlast ili
18 utjecaj na Karadžića. Njegova uloga je bila najviše usmjerena u pravcu
19 humanitarnih pitanja. Međutim, on je igrao značajnu ulogu u pitanjima
20 sarajevskog aerodroma i njegovog zatvaranja za humanitarne letove i propuštanja
21 konvoja UNHCR-a do istočnih enklava."

22 Da li se sjećate da su neki političari, a posebno Nikola Koljević

23

24

25

26

27

28

29

30

1 zaista imali značajnu ulogu u ovom procesu davanja odobrenja za humanitarne
2 konvoje?

3 O: Ja bih se svakako složio da smo mi s njima radili po tim pitanjima i,
4 zaista, na tome su radili i političari s naše strane, ako je to pravo ime, pravi
5 naziv za to - to su bili gospodin Bilton /?Bildt/ i gospodin Akashi.

6 P: Dajte da sada govorimo o evakuaciji civilnog stanovništva iz Žepe.

7 Dodatne snage koje ste Vi rasporedili, pripadnici te francuske jedinice
8 i predstavnici Odjela za civilna pitanja, bili su u mjestu Žepa zajedno sa
9 civilnim stanovništvom u toku procesa evakuacije. Da li je to tačno?

10 O: Pa, svakako u ranijoj fazi, oni su bili tamo.

11 P: I dok su bili tamo, nikada nisu prijavili nekakve, nikakve neispravne
12 postupke tokom evakuacije?

13 O: Pa jesu. I mi smo se pozabavili nekima od njih. Bila je barem jedna
14 situacija u kojoj su muškarci skinuti s autobusa i morao bih da se vratim na
15 dokumenta da nađem detalje o tom slučaju. I mi smo te nepravilnosti prezentirali
16 dalje kada bi do njih došlo. Dakle, dalje bismo to izložili generalu Tolimiru i
17 ostalima u to vrijeme.

18 P: Da. Kad je u pitanju taj konkretan slučaj u kojem jedan... u kojem su
19 muškarci skinuti s autobusa, da li je tačno da je to bio poslednji konvoj koji
20 je odlazio iz Žepe?

21 O: Ne sjećam se detalja. Ja se sjećam takvog incidenta, ali se ne sjećam
22 vremena tog incidenta uopšte.

23 P: Željela bih da pogledate odlomak dokaza 5D491. To je... nije NIOD-ov
24 izvještaj i dok čekamo da Vam se pokaže taj dokument, možete li potvrditi da ste
25 Vi dali izjavu NIOD-u?

26

27

28

29

30

1 O: Ko je NIOD?

2 P: To je holandski institut...

3 O: ... koji je vodio istragu o Srebrenici?

4 P: Da. Ali nije riječ o parlamentarnoj komisiji. To je nešto drugo.

5 O: Onda sam ja možda zbun... pomiješao ta dva organa, te dve komisije,
6 ali sam siguran da sam dao taj izvještaj.

7 P: Ne, ne. To nije Vaš izvještaj. To je izvještaj koji je sačinio
8 holandski institut. A moje pitanje je da li ste Vi dali intervju tom institutu?
9 Da li su oni razgovarali s Vama?

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ako Vi znate da on jeste dao taj
11 intervju, zašto mu ne prezentirate relevantan dio tog intervjuja? Jer ja ne znam
12 da li je on dao taj intervju.

13 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, NIOD se nije saglasio s tim
14 da nam dâ taj izvještaj. Mi ga nemamo.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Uredu. Izvolite nastavite.

16 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Molim da pogledamo dno ove stranice.

17 P: U pretposljednem izvještaju, paragrafu ovog izvještaja NIOD-a se
18 kaže: "Striktno govoreći, Žepa nije pala. Bosanski Srbi nisu zarobili enklavu na
19 način na koji su zauzeli Srebrenicu. Pregazili Srebrenicu. Tačnije, bosans...
20 vojne snage bosanskih Muslimana su napustile enklavu, kao i stanovništvo koje je
21 kasnije otišlo kao raseljena lica do Tuzle preko Kladnja."
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Da li biste se složili da, u izvjesnom smislu, su vojne snage Bosne i
2 Hercegovine napustile Žepu?

3 O: Oni su se i dalje borili u tom području. Oni nisu napustili to
4 područje u smislu u kojem sam ja shvatio Vaše pitanje. Ako pod tim mislite da su
5 oni u većini slučajeva pregazili Drinu, prešli Drinu i otišli u Srbiju - da,
6 jesu, radili su to.

7 P: To je bilo nešto kasnije, ali kada je došlo do evakuacije, nije bilo
8 vojnika Armije Bosne i Hercegovine u enklavi. Ne u enklavi, već u selu, u mjestu
9 Žepa gdje se nalazilo civilno stanovništvo?

10 O: Oni nisu bili u tom mjestu, selu - to je tačno.

11 P: Da li je tačno da u ratu koji se odvijao u Bosni i Hercegovini, dok
12 ste Vi bili tamo 1995. i ogradit ću se... ograničit ću se konkretno na to vreme,
13 taj vremenski period, Vi ste vidjeli velike pokrete stanovništva?

14 O: Da, vidio sam neke.

15 P: Isto vrijedi i za Hrvatsku. Kada su hrvatske snage zauzele istočnu
16 Slavoniju u maju 1995., srpsko stanovništvo je napustilo to konkretno područje i
17 uglavnom su se sklonili u Bosnu, na teritoriju koji su držali Srbi?

18 O: Da, to je tačno.

19 P: Na isti način, kada su Srbi ušli u Srebrenicu, muslimansko
20 stanovništvo je napustilo Srebrenicu?

21 O: Da.

22 P: Taj isti scenario se ponovio u Žepi. To ste mogli lično da vidite,
23 zar ne?

24 O: Da. Stanovništvo je otišlo.

25 P: Nešto kasnije, kada su hrvatske i bosanske snage zauzele sela i
26
27
28
29
30

1 mjesta u jugoistočnom djelu Bosne i Hercegovine, srpsko stanovništvo je
2 napustilo ta konkretna mjesta, je li tako?

3 O: Da li mislite na jugoistočni dio?

4 P: Jugozapadni dio.

5 O: Da, da, tu je isto bilo pokreta stanovništva.

6 P: Srpsko stanovništvo je takođe napustilo hrvatsku Krajinu kada su
7 hrvatske snage ušle u to područje.

8 O: Da.

9 P: Čak i nakon Daytonskog sporazuma, kada je dio grada Sarajeva u kojem
10 su nekada živjeli Srbi dodijeljen Federaciji Bosne i Hercegovine, Srbi koji su
11 živjeli u tom konkretnom dijelu Sarajeva su napustili svoje stanove.

12 O: Mislim da to... da ćete ustanoviti da se to desilo nakon mog boravka
13 tamo, po isteku mog mandata.

14 P: Da li se može reći da tokom rata u Bosni i Hercegovini je bilo
15 uobičajeno da kada vojska zarobi konkretno selo, stanovništvo koje pripada
16 drugoj etničkoj grupi čiji predstavnici više nisu na vlasti, to stanovništvo bi
17 napustilo to područje?

18 O: Da.

19 P: Kada govorimo o Žepi, vojno sposobni muškarci, pripadnici oružanih
20 snaga Bosne i Hercegovine u Žepi, oni se nikada nisu predali Srbima, zar ne?

21 O: Da li Vi kažete da su svi vojno sposobni muškarci bili pripadnici
22 oružanih snaga?

23 P: Ne još. Ali možda biste, prije nego što odgovorite na moje pitanje,
24
25
26
27
28
29
30

1 mogli da kažete kakvo je Vaše mišljenje o toj konkretnoj temi?

2 O: Ja ću rado odgovoriti na Vaše pitanje, ali želio bih da shvatim
3 pitanje koje je postavljeno jer Vi stavljate zajedno dvije stvari za koje ja
4 mislim da nisu iste. Ja nisam uvjeren da je to tako.

5 P: Ako ne griješim, prekjuče ste rekli da su na srpskoj teritoriji svi
6 vojno sposobni muškarci bili pripadnici srpskih vojnih snaga.

7 O: Da, pošto je bila na snazi mobilizacija.

8 P: Zar nije bila ista situacija u bosanskoj vojsci?

9 O: Ne, nužno. Mislim da to nije bio slučaj.

10 P: Da li Vam je poznato da je u junu 1995. godine, Federacije Bosne i
11 Hercegovine proglasila mobilizaciju?

12 O: Ne sećam se toga. Ne sećam se da je do toga došlo.

13 P: Možda sam pogriješila. To je naređenje o mobilizaciji koje je bilo
14 prije Vašeg dolaska. Ono je izdato još u junu 1992. godine i nije nikada
15 opozvano.

16 O: Pa neka je tako. Ja se ne sjećam te... tog konkretnog proglasa.

17 P: Ali Vi znate da je u bivšoj JNA postojao koncept teritorijalne
18 odbrane? I u tom okviru, svaki vojno sposoban muškarac je zaista bio vojnik ili
19 bi postao vojnik ako je to potrebno. A Armija Bosne i Hercegovine je bila

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 utemeljena takođe na tom konceptu teritorijalne odbrane.

2 O: Ne mora značiti da je nužno bila zasnovana na tome, ali je potekla iz
3 tog koncepta, da. Ako mogu da kažem samo jednu drugu stvar: nije u pitanju
4 ljudstvo, već je u pitanju naoružanje u tim okolnostima. I dok, naravno, svi ti
5 muškarci mogu potencijalno biti vojnici, ne postoji nužno kapacitet da oni to
6 postanu.

7 P: Mislim da su sada stvari jasnije.

8 Kada je reč o Žepi i vojnim snagama Armije Bosne i Hercegovine koje su
9 bile u Žepi prije pada enklave, pripadnici tih snaga se nikada nisu predali
10 Srbima. Da li je to tačno?

11 O: Da, mislim da je to tačno.

12 P: A na osnovu Vašeg shvatanja, koliko ste Vi ste to shvatili, Srbi nisu
13 poduzimali velike borbe u odnosu na pripadnike Armije Bosne i Hercegovine koji
14 su se sklonili u brdima.

15 O: Da, ja sam to tako shvatio.

16 P: U ovom trenutku bih željela da se vratimo na vrijeme kada ste Vi
17 preuzeli komandu UNPROFOR-om u Bosni i Hercegovini. Prije nego što ste stupili
18 na tu funkciju, da li ste imali mogućnost da se sretnete sa svojim prethodnikom,
19 generalom Roseom?

20 O: Da, sreo sam se sa generalom Roseom.

21 P: Da li Vas je general Rose informisao o najvažnijim problemima koji su
22 dominirali Bosnom i Hercegovinom?

23 O: Da.

24 P: Kada ste počeli tamo da radite, da li su Vam različiti komandanti u
25 Vašem štabu rekli za probleme u Srebrenici ili probleme koji su povezani sa

26

27

28

29

30

1 Srebrenicom?

2 O: Da, bio sam informisan o Srebrenici.

3 P: A da li ste imali priliku da razgovarate sa sjeveroistočnim sektorom?
4 Mislim da je to sektor kojem je pripadala Srebrenica i da li su Vam oni rekli za
5 konkretne probleme u vezi sa enklavom, uključujući i probleme postojanja
6 različitih političkih i vojnih muslimanskih frakcija?

7 O: Ne mogu se sjetiti detalja tih *briefinga*, ali sam otišao u Sektor
8 Sjeveroistok i oni su me informisali o cijelom tom području, a to bi onda
9 uključivalo i Srebrenicu, da.

10 P: Željela bih da Vam kažem za jedan izvještaj, a izvinjavam se i Vama,
11 i sudijama jer nemam prevod tog dokumenta na engleski. To je dokument 5D509.

12 Gospodine, to je izvještaj 2. korpusa Armije Bosne i Hercegovine koji se
13 odnosi na sastanak sa predstavnicima... koji su predstavnici Armije Bosne i
14 Hercegovine imali sa gospodinom Ken Biserom. U ovom dokumentu se on navodi kao
15 načelnik za civilne poslove Sektora Sjeveroistok UNPROFOR-a i to je dokument
16 koji datira 9. decembra 1994. godine, dakle, mjesec ili dva prije nego što ste
17 Vi stigli.

18 Prvo nam recite da li je gospodin Biser bio u Bosni prije nego što ste
19 Vi stigli, odnosno, kad ste Vi stigli.

20 O: Da, bio je.

21 P: Da li ste imali mogućnost da s njim razgovarate o situaciji u
22 Srebrenici?

23 O: Znam da smo razgovarali. Razgovarali smo o cijelom području koje je
24 on pokrivao. Dakle, sigurno smo razgovarali i o Srebrenici, ali se detalja ne

25

26

27

28

29

30

1 sjećam.

2 P: Na trećoj stranici ovog izvještaja - ja ću Vam to pročitati na B/H/S-
3 u, onda će biti prevedeno na engleski - tu je na sastanku pročitana jedna
4 hipoteza prema kojoj smatraju da ih protiv njihove volje drže u Srebrenici.

5 "Izbjeglice smatraju da ih drže protiv njihove volje u Srebrenici."

6 Tu sam govorila o izbjeglicama.

7 "Izbjeglice su smatrale da ih se protiv njihove volje drži u
8 Srebrenici."

9 Kada ste stigli u Bosnu, znali ste da je u Srebrenici bilo mnogo
10 izbjeglica? Ljudi koji su tamo stigli iz okolnih sela ili iz drugih područja
11 Bosne i Hercegovine. Je li to točno?

12 O: Da.

13 P: Da li ste ikada čuli da je to civilno stanovništvo, te izbjeglice,
14 možda bile sprječavane u pokušajima da izađu iz Srebrenice od strane
15 muslimanskih vlasti u Srebrenici?

16 O: Ne na način na koji Vi to sada ovdje opisujete. Ja sam to uočio na
17 sljedeći način. To je bilo u ranim fazama formiranja te enklave, Srebrenice.
18 Tokom jedne faze na samom početku bili su neki konvoji koji su odvodili ljude
19 izvan enklave. U tom trenutku je vlada u Sarajevu počela da prigovara tome što
20 UNHCR iseljava ljude. Vlada na Palama je počela da tvrdi da oni nemaju ništa
21 protiv da konvoji ulaze u Srebrenicu, ali da kada budu odlazili da, nakon što su
22 iskricali humanitarne zalihe, da onda ukrcaju izbjeglice i u tom trenutku je
23 došlo do te šah-mat situacije. Ja bar tako pamtim kakvo je stanje vladalo.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Dakle, prema ovom dokumentu Armije Bosne i Hercegovine - a zamolit ću
2 samo da se pogleda dno stranice - tamo možemo pročitati sljedeće: "Komandant
3 korpusa je posebno postavio pitanje o odnosima vlasti, vojske, policije u
4 Srebrenici."

5 Da pogledamo sljedeću stranicu. Komandant 2. korpusa Armije Bosne i
6 Hercegovine je čini se gospodinu Biseru rekao sljedeće: "Prenaseljenost je
7 najveći problem. Dva-tri reda trospratnica za smještaj su izgrađena. Nije
8 dozvoljeno useljavanje bez plaćanja kirije, prazne kuće već četiri sedmice,
9 opština nije dozvolila. Borba za vlast, policija hoće raspodjelu humanitarne
10 pomoći. Opštinski organi kontrolišu distribuciju pomoći, vojni elementi
11 kontrolišu opštinu. Animositet načelnik MUP-a i Orić Naser."

12 Odmah ispod: "Vojne strukture Orić-Naser i Tursunović Zulfo, komandant
13 251. brigade su u sukobu. Materijalni interesi su u pozadini sukoba. Uništavanje
14 konkurencije, različite struje, umiješanost u kriminal i šverc obiju strana,
15 nitko ne može izaći da svjedoči van Srebrenice, UNPROFOR nema moć da preduzme
16 akciju u tom smislu, šef policije se žali da policija nema nadležnost nad
17 pripadnicima vojske u sprečavanju kriminalnih radnji..."

18 Mislim da je ovo dovoljno za ono što sam imala namjeru.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Dakle, taj je sastanak održan 9. decembra 1994. Dakle, mjesec i po prije
2 Vašeg dolaska. Da li Vam je neko ispričao koji su bili problemi s kojima se
3 suočavao 2. korpus Armije Bosne i Hercegovine kada je riječ o Srebrenici? I
4 uključujući u to sukob između političkih i vojnih vlasti?

5 O: Ne, to mi nije rečeno. Ništa tako detaljno nisam čuo.

6 P: Želim Vam sada predočiti još jedan dokument. Također dokument
7 komandanta 2. korpusa. Izvinjavam se, još jedna rečenica nije prevedena na
8 engleski. Dokument nema veze sa vremenom kada ste Vi bili u Bosni. Nosi datum 5.
9 juli 1993., ali ima nešto zanimljivo u vezi s njime.

10 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Riječ je, dakle, o dokumentu 5D496.
11 Molim da se prikaže peta točka.

12 Ovo je dokument komandanta 2. korpusa i u to vrijeme, 1993. godine, i u
13 paragrafu 5 stoji: "Ne dozvoliti iseljavanje ni jednog stanovnika iz
14 demilitarizovane zone."

15 Možete li nam reći zbog čega je Armiji BiH bilo važno da spriječi
16 iseljavanje stanovništva Srebrenice?

17 O: Ne, ne znam šta su oni mislili 1993. godine.

18 P: Iz striktno humanitarne perspektive, ne bi li bilo logičnije da se
19 odobri evakuacija stanovništva iz tog područja koje je i onako bilo prenatrpano?

20 O: Ja u to vrijeme nisam bio tamo niti mogu formirati neki stav o tome
21 šta bi bilo najpametnije učiniti u tim okolnostima.

22 P: Prihvaćam Vaš odgovor. Za vrijeme dok ste bili u Bosni tokom 1995.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 godine, da li ste ponekad imali utisak da bosanske vlasti svoje stanovništvo
2 koriste kao taoce?

3 O: Ne, ja to nisam tako shvatio. Nisam shvatio da oni stanovništvo drže
4 kao taoce. Ne.

5 P: Kada ste stigli u Bosnu i Hercegovinu, kada ste tamo počeli raditi,
6 da li ste znali da su postojali sporazumi potpisani između Vojske Republike
7 Srpske i Armije Bosne i Hercegovine, a koji su se ticali demilitarizacije
8 područja Žepe i Srebrenice?

9 O: Ako pritom mislite na one dokumente koji su mi prikazani gdje se
10 govorilo o tome da sam razgovarao o karti sa generalom Mladićem - da, znam da su
11 takvi sporazumi postojali.

12 P: Željela bih Vam sada pokazati dokument 5D503. Riječ je o sporazumu o
13 demilitarizaciji Srebrenice.

14 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Zamolit ću da se pogleda druga stranica
15 ovog sporazuma. Molim samo malo još da se spusti, da vidimo sve potpise i na
16 lijevoj strani da se vidi datum.

17 P: Dakle, taj sporazum potpisan je, kao što vidite, 18. aprila 1993.
18 godine. Potpisnici su general Halilović, general Ratko Mladić i general Lars-
19 Eric Wahlgren. Koliko sam ja razumjela, Vi ste između 1992. i 1994. radili za
20 Ministarstvo Obrane u Ujedinjenom Kraljevstvu i da ste imali pod svojim nadzorom
21 britanske misije i operacije na Balkanu. Dakle, ovo je jedna od stvari kojima
22 ste se Vi u to vrijeme bavili. Je li to tačno?

23 O: Ne, mislim da ovaj dokument vidim po prvi puta. Ja sam ga vjerojatno
24 mogao vidjeti da sam ga tražio jer se on vjerojatno držao u mojoj komandi u
25 Sarajevu, ali je britanska uključenost u područje Srebrenice tokom 1993. bila

26

27

28

29

30

1 veoma ograničene prirode i ja se, dok sam bio u Londonu, u Ministarstvu obrane -
2 ja se nisam pokušavao nas... da utvrdim šta su napisali ili pogađali oni u
3 Ujedinjenim narodima.

4 P: Razumijem da je taj sporazum potpisan prije Vašeg dolaska, ali u
5 teoriji on je još uvijek bio na snazi kada ste Vi došli u Bosnu i Hercegovinu,
6 ako sam dobro razumjela. Vi ste rekli da Vam nitko nije rekao za postojanje
7 takvog sporazuma.

8 O: Ne, ne, ja sam znao da je on postojao. Ja ga nisam pročitao. Da sam
9 ga htio pročitati, mogao sam, ali se ne mogu sjetiti da je bio preda mnom ili da
10 sam čitao takve dokumente iz 1993. U svakom slučaju, nisam ga vidio dok sam bio
11 u Londonu.

12 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Zamolit ću da pogledamo ponovo prvu
13 stranicu ovog dokumenta. Zamolit ću da sada pronađemo tačku 4.

14 "Demilitarizacija Srebrenice će se izvršiti u roku od 72 sata, nakon
15 dolaska jedinica UNPROFOR-a u Srebrenicu." Zatim:

16 "Sve oružje, municija, mine, eksploziv i borbene zalihe osim medicinskih
17 u Srebrenici bit će predano UNPROFOR-u pod nadzorom tri oficira sa svake strane
18 i sa kontrolom koju će vršiti UNPROFOR. U gradu neće ostati nijedna naoružana
19 osoba ili jedinica osim UNPROFOR-a koji će ostati u gradu kada se proces
20 demilitarizacije završi. Odgovornost za proces demilitarizacije ostaje na
21 UNPROFOR-u."

22 Dakle, u ovom sporazumu se opisuje proces demilitarizacije, ali taj
23
24
25
26
27
28
29
30

1 proces nikad nije zaživio, zar ne?

2 O: Ne, naoružanje je ostalo i koristilo se u tom području. To je jasno.

3 P: Prema ovome sporazumu, govorim sada o posljednjoj rečenici u
4 paragrafu 4 nije trebalo samo biti predano sve naoružanje nego su sve jedinice i
5 sve oružane snage osim UNPROFOR-a trebale otići.

6 O: Da, da, u pretposljednjoj rečenici, ne posljednjoj.

7 P: Željela bih Vam pokazati još jedan sporazum koji je postignut
8 nekoliko tjedana kasnije nakon ovoga. Riječ je o dokaznom predmetu 5D502. Riječ
9 je o sporazumu o demilitarizaciji Srebrenici i Žepe koji je zaključen između
10 generala Ratka Mladića i generala Sefera Halilovića 8. maja 1993. godine u
11 prisustvu general-potpukovnika Filipa Morillona.

12 Jeste li imali priliku da vidite ovaj konkretni sporazum?

13 O: Ne, kao što sam rekao, sigurno je postojala prilika, ali se ne sjećam
14 da sam ga pročitao u cijelom nizu godina.

15 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Zamolit ću da se svjedoku pokaže točka 3
16 ili član 3 koji se nalazi na drugoj stranici.

17 P: Taj član je veoma sličan onome što je bilo navedeno u sporazumu od
18 18. aprila 1993. U ovom članu stoji: "Svaka vojna ili paravojna jedinica će se
19 morati ili povući iz demilitarizovane zone ili dati, predati svoje oružje:
20 municija, mine, eksplozivi, borbene zalihe u demilitarizovanim zonama će biti
21 date, predate UNPROFOR-u."

22 Mislim da ste već rekli da do toga nije došlo. I zaista, jedna jedinica
23 Armije Bosne i Hercegovine se i dalje tamo nalazila 1995. kada ste Vi došli. I
24 dalje su bili u Srebrenici?

25

26

27

28

29

30

1 O: Bilo je jedno mjesto na koje se to skupljalo. Ja sam pregledao to
2 oružje koje se skupilo na tom mjestu. Možda se nešto od ovoga i desilo, ali u
3 svakom slučaju, slažem se da je još bilo oružanih, naoružanih ljudi unutar
4 enklave. Ne znam da li su bili u samom gradu.

5 P: Ali u enklavi jesu bili, zar ne?

6 O: Da, da, bilo je naoružanih ljudi u enklavi.

7 P: Pogledajte član 5. Molim Vas, paragrafe 3 i 4. Sporazum kaže
8 sljedeće: "Borci koji ulaze ili žele ući u demilitariziranu zonu, sa izuzetkom
9 članova UNPROFOR-a, ne smiju biti naoružani bilo kakvim oružjem, municijama ili
10 eksplozivima. Svaka vrsta oružja, municije ili eksploziva koju imaju kod sebe
11 bit će im oduzeta od strane UNPROFOR-a.

12 Borci ne smiju biti u ovoj demilitariziranoj zoni."

13 Ovaj uvjet nikad nije ispunjen, zar ne?

14 O: Ne mogu točno reći ništa u vezi sa vremenom koje sam ja proveo tamo.
15 U svakom slučaju, nisu oduzimali nikakvo oružje za vrijeme mog boravka.

16 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Ako se možemo ponovo vratiti na stranicu
17 1 ovog dokumenta...

18 P: Mislim da ste već tu pričali o sastanku sa generalom Mladićem i
19 spomenuli ste činjenicu da same linije unutar zone nisu bile dobro
20 uspostavljene.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Radi se o paragrafu 1. Ako može malo
2 spustiti stranu, molim Vas.

3 P: Paragraf 2 člana 1 kaže: "Demilitarizovana područja će uključiti
4 područje unutar linija sukoba. Komandant UNPROFOR-a će nakon konzultacija
5 označiti tačne granice na terenu."

6 Generale, pretpostavljam da je ovo bilo mnogo prije nego što ste Vi
7 stigli, ali zacijelo se i Vi slažete da je situacija koju ste zatekli, na neki
8 način, bila neodrživa?! Ako ne i u potpunosti nemoguća. Što se Vašeg shvaćanja
9 tiče, komandant UNPROFOR-a u to doba, u 1993. godini, nikad nije doista odredio
10 granice te zone, zar ne?

11 O: Mislim da su granice uspostavljene. Nisu se svi slagale oko toga gdje
12 su one točno, ali one su bile definirane jer zbog toga... ukoliko ne bi bilo
13 granica, ne bi bilo ni osmatračnica. Ja mislim da je Srebrenica dobar slučaj
14 koji se može ilustrirati - dakle, uporabom osmatračnica.

15 P: Jeste li ikada vidjeli bilo kakav dokument u kojem su te linije, te
16 granice bile točno i jasno označene?

17 O: Vidio sam određene karte na kojima su ucrtane pozicije. Na sastanku o
18 kojem sam govorio, general Mladić je vrlo jasno naznačio da se nije slagao s tim
19 linijama i s tim pozicijama, ali ja sam sasvim jasno shvatio gdje je tko bio u
20 tom trenutku.

21 P: To shvaćam, ali jeste li ikad doznali za postojanje bilo kakvog
22 dokumenta UNPROFOR-a, službenog dokumenta kojeg su poslali stranama u sukobu u
23 kojemu su točno odredili te granice?

24 O: Ne, nisam svjestan postojanja takvog dokumenta. Ne znam da li on
25 postoji.

26

27

28

29

30

1 P: Mislite li Vi, što se tiče te dvije enklave, Žepa i Srebrenica, da su
2 one bile fizički odvojene? Ili da su trebale biti fizički odvojene?

3 O: Jedino što ja mislim je da one jesu bile fizički odvojene. Nemam
4 mišljenje o tome da li su trebale biti ili ne.

5 P: Možete li, molim Vas, pogledati član 2 ovog sporazuma? Željela bih
6 Vam skrenuti pažnju na ovo: član 2 se poziva na član 60 Prvog dodatnog protokola
7 Ženevske konvencije. Dakle, radi se o Ženevskoj konvenciji, o članu 60 i na to
8 se poziva ovaj član 2.

9 O: Da, tako piše.

10 P: Slažete li se da na temelju člana 60 ili bar to piše, taj protokol,
11 svi borci, baš kao i sva oružja i pokretna vojna oprema moraju biti evakuirani
12 iz zaštićene zone?

13 O: Trebao bih pogledati Ženevske konvencije kako bih bio siguran da je
14 to doista tako.

15 P: Uredu. Vratit ću se kasnije na to.

16 Slažete li se da činjenica da Bosanci nikad nisu povukli svoje vojne
17 jedinice iz zaštićene zone, u svakom slučaju nije bila u skladu sa sporazumom -
18 da je bila kršenje sporazuma?

19 O: Pa to nije ono što su oni obećali učiniti. Dakle, slažem se s tim.

20 P: Da se vratimo na stranicu 2, član 5 sporazuma.

21 Zadnji paragraf člana 5 o tome da borcima neće biti dozvoljeno da uđu
22 ili se zadržavaju unutar same demilitarizirane zone.

23 O: Da, vidim to.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: A sad strana 4 ovog dokumenta. Vidimo potpis generala Halilovića koji
2 je predstavljao vojsku Bosne i Hercegovine, zar ne?

3 O: Da, da.

4 P: Bez obzira na to, borci, određeni broj boraca se još uvijek nalazio u
5 toj zaštićenoj zoni, zar ne?

6 O: Da, bilo je boraca u toj zoni. Rekao bih to ovako: dok sam ja bio
7 tamo u svakom slučaju je u toj zoni bilo još boraca.

8 P: Dok ste Vi bili tamo došlo je do jasnih kršenja ovog sporazuma -
9 drugim riječima, zar ne?

10 O: Da.

11 P: Slažete li se da, ukoliko je došlo do takvih kršenja zaštićene zone,
12 da je to također i kršenje ratnog prava, što se tiče te zaštićene zone i ta zona
13 više nema status zaštićene zone?

14 O: Ne slažem se u potpunosti s tim. Ovo su bili nesporazumi koji su
15 trebali biti riješeni u prisustvu UNPROFOR-a.

16 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Možemo li sada svjedoku pokazati dokazni
17 predmet 5D505? Nažalost, ovaj dokument imam samo u B/H/S verziji.

18 Radi se o izvještaju komande 1. korpusa Armije Bosne i Hercegovine. Radi
19 se o demilitarizaciji Žepe. Zapravo, se radi o inspekciji plana demilitarizacije
20 Žepe. Ovo se desilo 20. maja 1993., a sâm dokument nosi datum 21. maj.

21 P: Bio je to dokument koji je proizvela Armija Bosne i Hercegovine. A
22 predstavnik UNPROFOR-a, gospodin Valenti, je rekao "da su član 1, 2 i 5

23

24

25

26

27

28

29

30

1 sporazuma ispoštovani u potpunosti od strane UNPROFOR-a; da je srpska strana
2 ispoštovala svoje obaveze iz sporazuma po redoslijedu; da naša strana nije
3 ispoštovala član 3 i da UNPROFOR ne želi osnivanje muzeja u Žepi misleći na
4 sadržaj i vrstu predatog oružja."

5 Za razliku od Srebrenice, /?točka/ četiri u ovom dokumentu: "Obje strane
6 su se složile sa granicama demilitarizovane zone koju je UNPROFOR odredio sa
7 osam kontrolnih tačaka."

8 Prema ovom dokumentu, predstavnik UNPROFOR-a se u maju 1993. složio s
9 time da Srbi ispunjavaju sve uvjete. Slažete li se s time? Uvjete sadržane u
10 sporazumu naravno. U slučaju Žepe.

11 O: Ako Vi tvrdite. Ja nisam sposoban sâm pročitati ovaj dokument.

12 P: Prema ovom dokumentu, bar na temelju toga što Vam ja kažem, Armija
13 Bosne i Hercegovine nije ispunila uvjete demilitarizacije Žepe, zar ne?

14 O: To su Vaše riječi. Ja nisam sâm bio tamo i nisam sposoban razumjeti
15 ovaj dokument. Ne razumijem jezik. Ne znam ni odakle dokument potječe.

16 P: Da se vratimo na doba u kojem ste Vi bili komandant tamo. 1995.
17 godine. Možete li nam potvrditi da je neka jedinica Armije Bosne i Hercegovine
18 bila prisutna u području Žepe?

19 O: Da, tako je.

20 P: Molim Vas da se još malo strpите. Ali imam još jedan dokument koji
21 nije preveden. Nadam se da ovo zadnji koji ću danas koristiti.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 U konkretnom slučaju, radi se o dokumentu 5D506. Ovo je dokument
2 Vrhovnog štaba... štaba Vrhovne komande oružanih snaga Republike Bosne i
3 Hercegovine. Poslan je komandi odbrane Srebrenice, na ličnost Nasera Orića. Tako
4 piše. Datum je 1. jul 1993. godine.

5 Predzadnji paragraf, ako možemo pokazati predzadnji paragraf. Dakle, šef
6 štaba Vrhovne komande Armije Bosne i Hercegovine, Sefer Halilović, zahtjeva od
7 Nasera Orića, komandanta srebreničkih snaga sljedeće: "Razvijte diverzantska i
8 prepadna dejstva u dubini agresora. Uspostavite veze za Žeplicima. Logističko
9 obezbeđenje mora da vam bude ratni plijen. Ovi ljetni dani su pogodni za
10 gerilsku borbu. Napadajte četničke baze, pojedinačna i grupna MV - motorna
11 vozila, na komunikacijama koje prevoze MTS i hranu za četnike na frontu i
12 slično. Sve zadatke treba izvoditi u najvećoj tajnosti, ali vrlo vješto
13 koordinirano."

14 Razumijem da niste bili tamo u tom trenutku; niste čitali ovaj dokument
15 možda, ali vidite kakav je ovo dokument. Vidite šta se tu traži. Konkretno, od
16 komandanta srebreničkih snaga. Ovo je jasno kršenje sporazuma o
17 demilitarizaciji, zar ne?

18 O: Da.

19 P: A znate li da, osim šta zona nije bila demilitarizirana -koja je
20 trebala biti demilitarizirana - bosanske vlasti su nastavile doturati oružje
21 svojim vlastitim snagama u enklavi?

22 O: Pitate me da li ja to znam? Je l' to pitanje?

23 P: Da, pitam da li znate.

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Nisam znao u smislu da sam znao kad se to konkretno dešavalo i da l'
2 se dešavalo, ali vjerojatno je to bio slučaj, ali inače nikako ne bi mogli
3 držati sve te ljude u enklavi.

4 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Pokazala bih Vam još jedan dokument.
5 Radi se o dokumentu 4D5; postoji engleski prijevod. Komandant Armije Bosne i
6 Hercegovine, Rasim Delić govori bosanskoj skupštini, u julu 1996 - dakle, nakon
7 samog rata.

8 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Zamolit ću da na ekranu vidimo treću
9 stranu tog dokumenta.

10 P: Generale, u sredini ovog teksta govori se o isporuci tehničke opreme,
11 MTS-a, koja je počela u aprilu 1994. Govori se o materijalno-tehničkim
12 sredstvima. Takođe se spominje to da se radi o zaštićenoj, demilitariziranoj
13 zoni. Da li to vidite ovdje u sredini ovog pasusa koji je negdje na sredini
14 stranice.

15 O: Šta je to "MTS"?

16 P: Mislim da je to objašnjeno između zagrada - "materijalno tehnička
17 sredstva" piše.

18 Nešto niže, ne sljedeći odmah paragraf nego onaj nakon njega. Spominju
19 se grupe koje su pješice nosile oružje, opremu i sredstva veze tokom jeseni
20 1994. Vidite li to?

21 O: Da.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Nešto kasnije u istom tom paragrafu govori se i o organiziranju
2 helikopterskih letova.

3 O: Da.

4 P: Zamolit ću da sada pogledate na dno stranice paragraf koji počinje
5 riječima: "Letovi su bili puno teži nego tokom 1993. i to zbog sljedećeg:
6 smanjenog slobodnog teritorija, smanjene površine slobodnog teritorija, snažne
7 protivvazdušne odbrane srpskog agresora i NATO-ve kontrole nad vazдушnim
8 prostorom i iza zone zabrane letenja za sve vazduhoplove."

9 Da li je istina da je bilo zabranjeno letenje svim vazduhoplovima iznad
10 Bosne, svih strana?

11 O: Da...

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] O tome smo već čuli dosta informacija,
13 gospođo Fauveau. Počinjem se pitati zbog čega se bavite ovim događajima kada je
14 većina ovog o čemu ste govorili već u presuđenim činjenicama na spisku ili
15 činjenicama koje su dogovorene među stranama. Puštamo Vas da nastavite...

16 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Da, slažem se. On nije... Ne želim
17 pokazati da je oružje stizalo u to područje nego želim pokazati, ustvari, kako
18 je bilo moguće...

19 P: Ustvari, da li Vi znate da je bilo takvih helikopterskih letova?

20 O: Pa, ja sam znao da je bilo helikopterskih letova kada sam bio tamo na
21 ratištu.

22 P: Da li ste poduzeli nešto da to spriječite?

23 O: Ne, NATO je trebao to napraviti. Oni su smatrali... Njima se to
24
25
26
27
28
29
30

1 pokazalo prilično teško.

2 P: Zbog čega su smatrali da je to veoma teško? Da li je bio neki
3 konkretan razlog?

4 O: Pa, tehnički razlozi su bili razlozi za njihove poteškoće.

5 P: Da, ali su Vas predstavnici NATO-a obavijestili o takvim problemima,
6 tehničkim problemima s kojima su se suočavali?

7 O: Da, ja sam shvatio da su postojali takvi problemi.

8 P: Da li ste ih Vi obavijestili. Da li je bilo Vaše mišljenje da bi
9 dozvoliti da takvo oružje dođe do zaštićene zone, da bi to moglo dovesti do
10 pogoršanja odnosa između UNPROFOR-a i Srba?

11 O: Mi nismo nužno znali da helikopteri nose oružje. Radilo se o letovima
12 i to su obadvije strane izvodile letove. Ne samo da se letilo u te zaštićene
13 zone.

14 P: Govorili ste o problemima s kojima se Vojska Republike Srpske
15 suočavala zbog manjka ljudstva. Da li je istina da je vojska tj. Armija Bosne i
16 Hercegovine se namjerno koristila tim enklavama odakle bi vršila napade na Srbe
17 da su se oni skrivali iza enklava?

18 O: Pa ne mogu odgovoriti na to pitanje u ime Armije BiH. Enklave su
19 postojale; operacije, tj. dejstva jesu bila izvođena u njima i oko njih ili iz
20 njih.

21 P: Ta vojna dejstva, operacije koje su bile izvođene u enklavama, oko
22 enklava i konkretno iz enklava - one su predstavljale kršenje onog sporazuma o
23 demilitarizaciji, zar ne?

24 O: Ako govorite o onom dokumentu koji ste mi pokazali - da, time se taj
25 dokument kršio.

26

27

28

29

30

1 P: Jeste li dobili izvještaj, dobivali izvještaje o kršenjima koje je
2 činila bosanska strana? Dakle, koja su se odnosili na napade koji su bili vođeni
3 iz enklave? Da li ste dobivali izvještaje od Nizozemskog bataljona ili
4 Ukrajinskog bataljona u Žepi koji bi onda pokazivali da se tako događalo?

5 O: Pa, da. Relevantni sektori su dobivali takve izvještaje koji bi onda
6 preko njih došli do moje komande.

7 P: Da li ste ikada razmišljali o tome da protiv bosanske strane
8 poduzmete neke odlučnije korake kako biste spriječili izvođenje takvih napada?

9 O: U kom smislu mislite odlučnije aktivnosti?

10 P: Pa, da, imate pravo. Da li ste uopće bilo šta poduzeli nakon što ste
11 dobili takve izvještaje?

12 O: Kada smo imali neki konkretniji slučaj, onda bi se time bavili. U
13 mnogo navrata smo dobivali prosvjede i to se sve odvijalo na slične načine kada
14 je i druga strana nešto radila. Obje strane su, ustvari, slično postupale.

15 P: U raznim situacijama je bila korištena sila protiv Srba. Da li ste
16 ikada razmišljali o tome da se sila primjeni na bosansku stranu?

17 O: Pa, nije bilo nijednog slučaja, barem koliko se ja sjećam da su
18 Bosanci napali moje snage, tako da nisam imao razloga da se silom koristim
19 braneći sebe ili svoje snage.

20 P: Zar nije istina da nekoliko dana po Vašem dolasku, zapravo, da su
21 oružane snage iz Srebrenice uzele pripadnike Nizozemskog bataljona za taoce?

22 O: Toga se ne sjećam.

23 P: Kada ste stigli u Bosnu i Hercegovinu, na snazi je bio sporazum o
24
25
26
27
28
29
30

1 prekidu neprijateljstava između VRS-a i Armije BiH?

2 O: Tako je.

3 P: Međutim veoma brzo ste Vi stvorili zaključak da se taj sporazum
4 zapravo ne poštuje?

5 O: Pa, ne bih rekao da je to bilo veoma brzo, ali prilično - da.
6 Prilično brzo mi je to postalo jasno.

7 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, imamo još pet minuta, ali
8 bih trebala pokazati sljedeći dokument svjedoku, pa možda bi sada bilo dobro da
9 pođemo na pauzu.

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Sada ćemo poći na pauzu. Ta će pauza
11 trajati 25 minuta. Nećemo završiti sa radom u 19.00. Završit ćemo pet do 19.00.
12 Uredu?

13 Hvala Vam.

14 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite molim.

15 ... Početak pauze u 17.41h

16 ... Sjednica nastavljena u 18.07h

17 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite molim.

18 Izvolite sjesti.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospođo Fauveau, izvolite.

20 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Hvala, gospodine predsjedavajući.

21 Željela bih da svjedoku pokažem jedan drugi odlomak iz NIOD-ovog
22 izvještaja. To je dokaz 5D494.

23 Molim stranicu 3, treći paragraf od dna stranice. Počinje:

24 P: "Po Akashijevom mišljenju...", u tom paragrafu - to je izvještaj u
25 kojem se kaže sljedeće... Naime, on govori o prestanku, obustavi

26

27

28

29

30

1 neprijateljstava, dakle, sporazumu o obustavi neprijateljstava i kaže: "Sve je
2 bilo usmjereno ka ofanzivi Armije... po Akashijevom mišljenju, sve je bilo
3 usmjereno na ofanzivu Armije Bosne i Hercegovine čim se vremenski uslovi
4 poprave. Bosanska vlada nije objasnila razloge zbog ove opstrukcije sporazuma,
5 postignutog sporazuma o obustavi neprijateljstava. Akashi je imao dojam da je
6 bosanska vlada željela jasno reći međunarodnoj zajednici da sporazum o obustavi
7 neprijateljstava nema nikakvog efekta sa svrhom da diskredituje bosanske Srbe.
8 Međutim, u realnosti, bosanska vlada je bila ta koja nije u cijelosti ispunila
9 taj sporazum i koja je stavila UNPROFOR u ćorsokak. Pored toga, bosanska vlada
10 je koristila relativno tih period da finansijski pritisne UNPROFOR za
11 iznajmljivanje svojih objekata." Čini se...

12 Da li se slažete sa ovim mišljenjem gospodina Akashija da je bosanska
13 vlada ustvari bila ta koja nije uspjela da izvrši taj sporazum o obustavi
14 neprijateljstava?

15 O: Pa, nije mi sasvim jasno da je to Akashijevo mišljenje. Ovo je
16 izvještaj o Akashijevom mišljenju. Tako piše u tom izvještaju, ali ja bih se
17 uglavnom složio da je sporazum o obustavi neprijateljstava bio pri kraju i da je
18 ustvari... krajem marta su bosanske snage pokrenule napade punih razmjera.

19 P: Da li je tačno da su bosanske snage iskoristile finansijsku...
20 finansijski iskoristile UNPROFOR?

21 O: Ne znam. Ja se nisam bavio tom granom poslovanja, tako da nemam
22 nikakvu predstavu o tome ko je plaćao stanarinu za objekte i slično.

23 P: Govorili ste o problemu snabdjevanja. O tome ste govorili prekjuče,
24
25
26
27
28
29
30

1 o problemima koji su bili povezani sa snabdijevanjem snaga UN-a. Možemo li se
2 vratiti, odnosno, možemo li ovu stranicu spustiti da bismo vidjeli drugi
3 paragraf u ovom izvještaju i pri kraju paragrafa se kaže sljedeće: "Pored toga,
4 Armija Bosne i Hercegovine je nametnula ograničenja slobodi kretanja UNPROFOR-a,
5 rekao je Akashi." Takođe je zaključio da ne samo da su bosanski Srbi nametali
6 restrikcije u slanju goriva UNPROFOR-u već su bosanski Muslimani radili isto;
7 snabdijevali su trupe u Šapna džepu, prstu, gdje je bila stacionirana četa
8 Holandskog bataljona, a Srebrenica je bila pod tim restrikcijama koje je
9 nametnula Armija Bosne i Hercegovine. Kraj citata.

10 Da li ste znali da su bosanske snage nametale ograničenja slobodi
11 kretanja UNPROFOR-a?

12 O: Da, jesu. Ja se, ustvari, ne sjećam konkretnog slučaja koji Vi ovdje
13 pominjete, koji se navodi u ovom paragrafu. To ne mogu ni potvrditi. Ne mogu
14 potvrditi da se to desilo, ali bila su ograničenja, ali ni približno slična
15 onima koja su nametali bosanski Srbi. Međutim, mi nismo mogli da idemo svugdje
16 gdje smo željeli, ne.

17 P: Željela bih da Vam pokažem jedan drugi dio NIOD-ovog izvještaja. To
18 je 5D594 /u engleskom transkriptu: "5D54"/.

19 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Molim da pogledamo stranicu 3 ovog
20 dokumenta.

21 P: Negdje usred paragrafa 2 je rečenica koja počinje riječima: "U isto
22 vrijeme, Haukland je ukazao u pismu protesta komandi Armije Bosne i Hercegovine
23 u Sarajevu da je ovo bila jedna strana novčića. On se žalio na ograničenja koja
24
25
26
27
28
29
30

1 Armija Bosne i Hercegovine nameće slobodi kretanja UNPROFOR-a i na policijski
2 sat i neprijateljstva na koja se nailazi sa vojnicima Armije Bosne i
3 Hercegovine. Iz tog razloga on više nije bio u mogućnosti da obavlja svoje
4 operativne i humanitarne dužnosti na zadovoljavajući način. Hauklandova ljutnja
5 se može objasniti. Armija Bosne i Hercegovine, 1. korpus u Visokom, blokirala je
6 tok humanitarnih roba u Tuzlu, region Tuzle gdje je 250.000 ljudi zavisilo o toj
7 pomoći. Guverner Izet Hadžić nije se puno brinuo za to, ali premda i se jeste
8 brinuo za humanitarnu situaciju u Srebrenici."

9 Da li ste čuli za ovaj incident?

10 O: To je više /nerazgovijetno/. Ovu konkretnu razmjenu pisama, toga se
11 uopšte ne sjećam. A da se to dešavalo u junu, toga se jako dobro sjećam. To sam
12 jako dobro znao. To je vrsta ograničenja o kojoj sam govorio kada sam govorio
13 šta je radila Armija Bosne i Hercegovine.

14 P: Samo da to pojasnimo. Da li ste znali da su ljudi iz Tuzle, tih
15 250.000 ljudi bili Muslimani?

16 O: Nisam znao da su svi bili Muslimani, ali većina je morala biti - da.

17 P: Da li ste znali da su postojali konkretni problemi u Srebrenici
18 između pripadnika Holandskog bataljona i pripadnika UNHCR-a?

19 O: Ne, ne sjećam se da mi je na to skrenuta pažnja.

20 P: Molim da pogledamo stranicu 4 ovog dokumenta. Odmah pri kraju
21 stranice, posljednji paragraf: "Na Žutom mostu VRS i na odlasku i u povratku
22 pažljivo je provjerila količinu goriva u vozilima. Vojnici VRS-a su izgledali
23 prijazni, ali vođa konvoja to nije mogao reći za Holandski bataljon. Vojnici
24
25
26
27
28
29
30

1 Holandskog bataljona su dobili instrukcije da provjeravaju vozila, i to su
2 namjerno radili - štaviše, savjesno. Svaki kamion je fotografisan. Major Franken
3 je objasnio to rekavši da Holandski bataljon obavlja te provjere iz
4 predostrožnosti jer inače Armija Bosne i Hercegovine bi to uradila. On se plašio
5 da će Armija Bosne i Hercegovine takođe postaviti blokade na putu."

6 Vi ste rekli da niste znali da je bilo konkretnih problema u odnosima
7 između UNHCR-a i Holandskog bataljona, ali da li ste čuli, da li Vam je podnesen
8 izvještaj, da li je sektor Sjeveroistok podnio izvještaj o tome da Holandski
9 bataljon provjerava konvoje koji su išli u tu zonu?

10 O: Ne, ali me ne iznenađuje da su oni to radili.

11 P: Željela bih da Vam pokažem dokaz 5D490. I dok čekamo na taj dokument,
12 mogu Vam reći da je to rezime sastanka koji ste Vi imali sa doktorom Ganićem 21.
13 juna 1995. godine.

14 U prvom paragrafu ovog dokumenta vidi se da tokom ovog sastanka se
15 raspravljalo o slobodi kretanja, između ostalih stvari, i to slobodi kretanja
16 konvoja UN-a i vojnika UNPROFOR-a.

17 Da li je to tačno - da je to bila tema tog sastanka sa doktorom Ganićem,
18 da ste govorili o slobodi kretanja?

19 O: Pa, gledajući ovaj dokument, možda bi bio u mogućnosti da to
20 potvrdim. Ali, svakako, sloboda kretanja je bila tema tog mjeseca.

21 P: A u junu 1995. godine, sloboda kretanja je bila ograničena i
22 ograničavala ju je Armija Bosne i Hercegovine i to je zaista bio problem za
23 vojnike UNPROFOR-a. Da li nam to kažete?

24 O: Da, imali smo problema. Bilo nam je teško da se krećemo po centralnoj
25 Bosni, a posebno u ovom području.

26

27

28

29

30

1 P: Željela bih da Vam pročitam poslednju rečenicu paragrafa 4. Govori
2 general Hajrulahović i on je rekao sljedeće: "... da će njegove trupe uvijek
3 dozvoljavati slobodu kretanja UN-u pod uslovom da ih UN obavijesti 24 sata
4 unaprijed.

5 Ta procedura obavještavanja 24 sata unaprijed - da li je to bio
6 standardni postupak koji su primjenjivale sve strane i pod tim mislim da su i
7 Srbi tražili da ih obavijestite 24 sata unaprijed?"

8 O: Ne sjećam se standardnog postupka. Iz ovoga zaključujem da je to bilo
9 nešto novo, neki novi zahtjev, a ne standardni postupak.

10 P: Da li Vi kažete da se ne sjećate da je to bio standardni postupak,
11 ali da li biste rekli da je postojao određeni standardni postupak za
12 obavještavanje o tome da će ići konvoji?

13 O: Ne mogu da se sjetim detalja.

14 P: Govorili ste prekjuče, na stranici 17, tačnije 477 /u engleskom
15 transkriptu: "17477"/ o nedostatku lijekova i medicinske opreme u Srebrenici. Da
16 li Vam je bilo poznato da je Holandski bataljon snabdijevao lokalno stanovništvo
17 s lijekovima?

18 O: Oni su svakako liječili lokalno stanovništvo povremeno. Ne sjećam se
19 da li su oni zaista snabdijevali stanovništvo lijekovima iz svojih vlastitih
20 zaliha, ali znam da su ih povremeno liječili.

21 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Željela bih da pogledamo jedan drugi
22 odlomak iz NIOD-ovog izvještaja. To je dokaz 5D53.

23 Molim stranicu 2 ovog izvještaja. Molim da približite paragrafe 2 i 3.

24 P: Pročitat ću Vam paragraf 2 i dio paragrafa 3. Prema ovom izvještaju,
25
26
27
28
29
30

1 sljedeće je rečeno: "Procjenjuje se da je 90% svih medicinskih potrepština
2 korišteno u liječenju lokalnog stanovništva, a ostatak u liječenju osoblja
3 Holandskog bataljona. Po dolaska u enklavu, potpukovnik Karremans je razmatrao
4 mogućnost da se zaustavi snabdijevanje lokalnog stanovništva ili da se smanji
5 snabdijevanje jer je to... ali je to smatrao ozbiljnom prijetnjom njegovoj
6 misiji. Štaviše, mislio je da bi to oštetilo dobre odnose... štetilo dobrim
7 odnosima sa lokalnom upravom i stanovništvom koje su tako pažljivo i uz tako
8 veliki napor izgrađeni. On je podsticao da se održi medicinska pomoć na tom
9 postojećem nivou."

10 A sada, u sljedećem paragrafu se kaže: "Holandske oružane snage nisu
11 imale nikakvih smjernica u vezi sa dostavljanjem pomoći trećoj strani. Bila je
12 politika UNPROFOR-a da, osim u vanrednim situacijama, dostavljanjem medicinske
13 pomoći je nešto čime treba da se bave nevladine organizacije, a ne vojska.
14 Komentar generala Ruperta Smitha, kada je on preuzeo funkciju komandanta komande
15 za Bosnu i Hercegovinu bio je da humanitarna pomoć može postati jedan od glavnih
16 ciljeva snaga, izazvao je konfu... zbunjenost pošto on to nije rekao u
17 logističkom smislu. I pošto on nije imao nikakvog uticaja u logističkim
18 pitanjima."

19 Da li je to tačan situacije onako kako ste je Vi poznavali?

20 O: Ne, ja ne razumijem. Ako pogledamo prvi paragraf koji ste Vi čitali,
21 gdje se kaže "Procjenjenih 90%..." - to je ono što sam ja mislio da je to ono
22 što je Holandski bataljon radio. Odnose nisam znao, ali snabdijevati
23 stanovništvo svojim zalihama, po svaku cijenu - svakako. Da li sam ja dao to
24
25
26
27
28
29
30

1 naređenje ili komentar u drugom paragrafu koji se pominje... u drugom
2 paragrafu... Opšta politika UN-a, ne toliko UNPROFOR-a, već UN-a, bar kako sam
3 je ja tada shvatao, je da ne dovodite lokalne sanitetske jedinice da pomažu,
4 vojne sanitetske jedinice da pomažu lokalnom stanovništvu ako postoje drugi
5 medicinski objekti. Onda je bolje da to urade civilne medicinske institucije.

6 Ja bih svakako smatrao da Holandski bataljon u tim okolnostima u
7 Srebrenici je u vanrednoj situaciji, pa je prema tome bilo savršeno uredu da se
8 pomaže lokalnom stanovništvu.

9 Da li sam ja dao neki komentar ili naređenje, ja zaista ne znam - ovo
10 što se pominje u sljedećoj rečenici. Ako je bilo ko bio zbunjen zbog toga, onda
11 je samo trebao da dođe da me pita. A ne sjećam da me je iko išta pitao, niti ja
12 smatram da ja nisam imao nikakvog uticaja u logističkim pitanjima. Ni s tim se
13 ne slažem.

14 P: Da li se slažete da je situacija sa lijekovima i snabdijevanjem
15 medicinskim potrepštinama poboljšana u aprilu i kasnije više nije bio nedostatak
16 lijekova i medicinske opreme u Srebrenici. Naravno, ja govorim o aprilu 1995.

17 O: Ja se slažem da je situacija poboljšana nakon moje posjete kada je
18 stigla dostava medicinske opreme i lijekova. Šta se desilo poslije toga, ja ne
19 mogu da kažem da je to i dalje bila poboljšana situacija jer je snabdijevanje
20 Srebrenice ostalo problem do samog kraja.

21 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Molim da sada pogledamo stranicu 4. Da
22 se ona pokaže svjedoku. To je sljedeća stranica.

23 P: Vidite treći paragraf koji počinje riječima "10. aprila 1995."?

24
25
26
27
28
29
30

1 Dakle, citiram: "10. aprila 1995. transport medicinskih potrepština se
2 nastavio, značajno poboljšavajući situaciju kada je riječ o zalihi ovih roba.
3 Jedva da je više bilo nestašice u tom trenutku i zaista snabdijevanje nekim
4 robama je bilo preveliko. Sve brige o nivou snabdijevanja medicinskim
5 potrepštinama bile su potpuno riješene."

6 To je bilo dovoljno.

7 Recite, da li ste Vi imali neka konkretnija saznanja o situaciji vezanoj
8 za lijekove ili ste spremni prihvatiti ono što je napisano u izvještaju?

9 O: Prihvaćam ono što je napisano u izvještaju kao opis onoga što se
10 događalo Nizozemskom bataljonu, a ne Srebrenici u cijelosti. Koliko ja ovo
11 shvaćam, ovdje se govori o tome da su Nizozemci koristili svoje zalihe tako da
12 su 90% davali za stanovništvo i da se ponovnim snabdijevanjem dođu... dolaze na
13 odgovarajuću razini zahvaljujući čemu onda mogu nastaviti snabdijevati
14 stanovništvo. To ne znači da je Srebrenica samo bila dobro opskrbljena.

15 P: Ako nastaviti čitati dalje od ovog mjesta gdje sam ja stala, vidjet
16 ćete sljedeće: "Odgovarajući na pitanja u parlamentu, ministar odbrane Voorhoeve
17 je rekao da su zalihe bile ponovo dovoljne da se omogući davanje zdravstvene
18 njege i civilima i nizozemskim vojnicima. Medicinska pomoć lokalnom stanovništvu
19 se nastavila punom parom. Uz dvije operacije na dan."

20 Dakle, da li bi ovo promijenilo Vaše mišljenje i da li biste prihvatili
21 situaciju u vezi sa lijekovima? Da li biste prihvatili da je situacija bila
22 sasvim zadovoljavajuća u Srebrenici?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Ne, ne mogu to prihvatiti. Ovdje se govori o Nizozemskom bataljonu, a
2 ne o stanovništvu u cijelosti u Srebrenici. Da, Nizozemski bataljon ima sada
3 svoje zalihe i nastavljaju pomagati lokalnom stanovništvu kao što su to ranije
4 radili. Ali, to ne znači da ima dovoljno snabdijevanja medicinskim potrepštinama
5 za cijelu Srebrenicu.

6 P: Tokom rata se životni uvjeti obično pogoršaju.

7 O: Za koga?

8 P: Za civilno stanovništvo.

9 O: Pa, ne nužno.

10 P: Govorimo o običnom stanovništvu. Ne govorimo o ljudima koji su na
11 visokim vojnim ili političkim položajima.

12 O: Pa, ni onda. Ovaj komentar koji ste mi sad iznijeli - ja se s time ne
13 mogu složiti.

14 P: Da li biste se složili da je Republika Srpska konkretno bila pod
15 embargom? Totalnim embargom, ne samo na naoružanje, na sve? Sve osim humanitarne
16 pomoći je bilo pod embargom.

17 O: Da, slažem se. Za stanovništvo su to bila teška vremena.

18 P: Da li bi se moglo reći, kada se govori o Republici Srpskoj da su
19 životni uvjeti u kojima je bilo srpsko stanovništvo... stanovništvo u Republici
20 Srpskoj kao takvo, da su ti uvjeti bili veoma loši?

21 O: Da, da. Nisu bili dobri.

22 P: Sjećate li se da ste dali izjavu Parlamentarnoj komisiji,

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Nizozemskoj parlamentarnoj komisiji - to ste i spomenuli maloprije - koja je
2 istraživala događaje u Srebrenici 2002. godine?

3 O: Da.

4 P: Željela bih Vam pokazati dokazni predmet 5D489.

5 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Zamolit ću da pogledamo 10. stranicu
6 ovog dokumenta. Potrebno je da malo dignemo dokument da bismo vidjeli dno
7 stranice.

8 P: U posljednjem stupcu, tu govorite o životu u enklavama. Tu pri samom
9 kraju tog pasusa. Sve to počinje negdje u sredini paragrafa. To ste rekli, je li
10 tako? Citiram: "Posljednjih nekoliko, posljednjih par tjedana juna smo probali
11 dostaviti neke zalihe u Srebrenicu i druge enklave i to da napravimo zračnim
12 putem. Ti pokušaji nisu prošli na raspravama u Zagrebu u to vrijeme. Zagreb je
13 pregovarao u vezi sa nizom konvoja, koliko se ja sjećam, kroz Srbiju i uz pomoć
14 Beograda za dovodenje zaliha u te enklave. Život je bio loš i neprijatan,
15 izoliran i sve to, ali nije to bilo katastrofalno."

16 Da li je to bila Vaša procjena situacije u Srebrenici?

17 O: Da, u tom mom opisu.

18 P: Kada su Srbi zauzeli tu enklavu u Srebrenicu, možda ste čuli, ne
19 odmah, ali u danima koji su uslijedili o odvajanju muškaraca koji su bili vojno
20 sposobni?

21 O: Da.

22 P: Zamolit ću da sada pogledamo stranicu 15 ove Vaše izjave.

23 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Zamolit ću da nam se prikaže donji dio
24 ove stranice, prvi stupac.

25 P: U posljednjem paragrafu na toj stranici u koloni, Vi govorite o
26
27
28
29
30

1 odvajanju muškaraca i kažete sljedeće: "Odvajanje muškaraca od žena je bilo
2 uobičajeno... je bio uobičajeni postupak Srba u tim okolnostima, a zapravo, i
3 Bosanaca. I oni su to radili. To bi možda napravila i nizozemska vojska kada bi
4 došla na neki položaj i probala utvrditi ko je bio ko u to vrijeme."

5 O: Nisam to mogao pronaći.

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] To je prvi stupac...

7 SVJEDOK: [simultani prevod] A, sad sam našao. Gledao sam pogrešan
8 stupac. Moja greška.

9 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod]

10 P: Ako želite, mogu Vam dati malo vremena da pročitate to.

11 O: Da li se to nastavlja?

12 P: Da, da, to je na vrhu strane.

13 O: Molim da mi se to pokaže.

14 P: Evo, tu se nastavlja. Evo, ovako.

15 O: Uredu.

16 P: Na temelju ovog pasusa koji ste pročitali i onoga što ste u to
17 vrijeme rekli, da li se može reći da odvajanje muškaraca samo po sebi
18 predstavlja nešto što je moglo imati vojno opravdanje - da se to vojno može
19 razumjeti?

20 O: Da.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Sada bih Vam željela pokazati stranicu 5 iz ove iste izjave.
2 Tamo ste govorili o srpskim snagama i o vojnoj situaciji prije pada
3 Srebrenice. Ono što me zanima nalazi se u prvom pasusu posljednjeg stupca. Molim
4 Vas, pročitajte cijeli taj stupac ako želite. Međutim, ono što me zanima se
5 nalazi u sredini tog stupca. Tamo kažete sljedeće: "Ono što su morali da urade
6 je bilo da zaustave Bosance u izvođenju dejstava iz tih područja. Morali su se
7 pobrinuti da UN djeluje kako bi izvršio neku kontrolu nad Bosancima, a ne da
8 dozvoli Bosancima da se koriste UN-om kao štitom za svoje aktivnosti."
9 O: /.../ Da.
10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pronašli ste...?
11 SVJEDOK: [simultani prevod] Da, jesam.
12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Vaše pitanje?
13 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod]
14 P: Da li bi se moglo reći da su srpska vojna dejstva u okolini enklave
15 bila neophodna i opravdana iz vojne perspektive?
16 O: Ja ne mogu govoriti o opravdanosti ili o neopravdanosti. Ja svakako
17 razumijem šta su radili. To je ono gdje ja sam... sa sobom i upravo i o tome
18 razgovaram, tamo gdje sam pokušao iznijeti svoju tezu. To je upravo ono što bi
19 se od njih i očekivalo da rade.
20 P: Imali ste onda i shvaćali ste i zbog čega su uvedena ograničenja za
21 konvoje. Ja se izvinjavam, možda je došlo do greške u prijevodu, a možda sam ja
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nešto krivo rekla.

2 Da li bi se, dakle, moglo reći, dakle da li bi se moglo reći da ste
3 također razumjeli zbog čega su postojala ograničenja koja su nametnuta za ulazak
4 konvoja u enklave?

5 O: Da budemo jasni: ja ili moji obavještajni oficiri možemo sjesti i
6 pokušati zamisliti zbog čega neko drugi radi nešto u okolnostima u kojima se
7 tako neko drugi nalazi. Ali, to ne znači da se ja slažem sa tom osobom ili da
8 prihvaćam obrazloženje. Ali, to ne znači da... Razumijevanje /?ne/ znači da se
9 čovjek slaže. To je samo pokušaj da se iz njegove kože shvati kakva je
10 situacija. To sam probao napraviti sa svojom tezom.

11 Dakle, ja sam samo htio vidjeti da li mogu shvatiti zbog čega, to jest,
12 objašnjavao sam zbog čega, po mom mišljenju, su Srbi postupali onako kako su
13 postupali.

14 P: Zamolit ću da se sada svjedoku predoči izvještaj koji je sastavljen
15 na temelju vaših razgovora sa Tužilaštvom tokom novembra 2002. Riječ je o
16 dokaznom predmetu 6D181.

17 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Molim Vas, 4. stranicu. Četvrti pasus na
18 toj stranici.

19 P: Tokom tih razgovora 2002. rekli ste sljedeće: "Mislio sam si: šta
20 kada bi ja bio Mladić? Šta bih ja uradio kako bi promijenio omjer snaga u našu
21 prednost? Ja bih pritisnuo enklavu, činio ih beznačajnima, izgladnjivao ih."

22 To ste rekli?

23 O: Pa, to je upravo ono što sam Vam pokušao objasniti. Ja sebe zamišljam
24 tu u Mladićevoj koži.

25

26

27

28

29

30

1 P: Dakle, moglo bi se reći da je Mladićevo... da su Mladićeви postupci
2 bili izazvani vojnom potrebom?

3 O: Ne, pa ja ne bih skočio na takav jedan zaključak.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Thayer.

5 G. THAYER: [simultani prevod] Možda neki vremenski okvir ili kontekst, a
6 ne da se ovako postavljaju pitanja jer ovako... Ovo je jako široko.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer, mislim da svjedok
8 razumije o čemu se govori i kako mu se pitanje postavlja te šta treba reći.

9 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod]

10 P: Da li ste Vi dobivali informacije o sastancima između pripadnika
11 Nizozemskog bataljona i pripadnika vojnih jedinica Bosne i Hercegovine koji su
12 bili u Srebrenici tokom maja 1995?

13 O: Ne sjećam se da sam dobivao takve informacije, ali mislim da ako je
14 do takvih sastanaka dolazilo, oni bi bili prijavljeni.

15 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Zamolit ću da Vam se sada prikaže
16 dokazni predmet 5D498. Riječ je o jednom dokumentu 2. korpusa Armije Bosne i
17 Hercegovine. Datum je 30.05.1995. godine.

18 Molim da se na ekran stavi prva stranica dokumenta u verziji na
19 engleskom.

20 P: U prvom paragrafu na ovoj stranici stoji sljedeće: "Održan je
21 sastanak sa predstavnikom HolBat UNPROFOR-a u Srebrenici, delegacija vojnih i

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 civilnih vlasti u Srebrenici."

2 Nešto dalje, u trećem paragrafu: "Sastanak je počeo kao što je bilo i
3 zakazano. Bili su mu prisutni major Franken koji je bio komandant bataljona i
4 oficir Rave koji su bili tu u ime komande UNPROFOR-a. Na početku sastanka rečeno
5 nam je da će biti direktni, da žele da sastanak bude veoma povjerljiv, na
6 najvišoj razini povjerljivosti, da ne žele da vojni promatrači budu prisutni na
7 sastanku i da će nam to reći tek na kraju sastanka."

8 Da li Vam je bilo ko bilo kada rekao da je Nizozemski bataljon održavao
9 tajne sastanke sa pripadnicima Armije Bosne i Hercegovine u Srebrenici?

10 O: Tajno u odnosu na koga?

11 P: Pa, čini se da je to trebalo sačuvati kao tajna pred promatračima?

12 O: Ne, nisu mi to rekli. Ja se ne sjećam nečeg takvog. Pretpostavljam...
13 pretpostavljam da se u ovom dokumentu govori o vojnim promatračima UN-a, ali
14 nisam... ne znam to kao činjenicu.

15 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Zamolit ću da se svjedoku pokaže druga
16 stranica ovog dokumenta u verziji na engleskom. Na B/H/S-u to je na istoj
17 stranici.

18 P: Negdje u sredini ovog prvog pasusa, u gornjem dijelu, se govori o
19 tome da su "oni odlučili sami da se brane i uzevši u obzir takvo stanje, major
20 je rekao..."

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Da li ste pronašli taj dio dokumenta?

2 O: Tu imam jedan paragraf koji počinje riječima: "Trebalo je da dođe do
3 napada..."

4 P: To je tu negdje, osam redova niže.

5 Čini se da major, to je major Franken, da je on na tom sastanku rekao da
6 je... "Malo se može uraditi nego da zajednički branimo enklavu, to je
7 očigledno."

8 Dozvolite da pročitam šta sam pročit... da ponovo pročitam šta sam već
9 pročitala jer nije ušlo u zapisnik.

10 "Preostaje nam da zajednički branimo enklavu što je očigledno."

11 Mislim da ste rekli da niste imali nikakve konkretne informacije o
12 napadu na enklavu. Međutim jeste li znali ili ste možda kasnije saznali da su
13 pripadnici Nizozemskog bataljona započeli razgovore sa Armijom BiH u vezi s time
14 kako da postupaju ukoliko dođe do napada?

15 O: Ovo što je prepričano u ovom pasusu, ja to ne znam. To mi je potpuno
16 novo. Ne sjećam se da mi je bilo ko, da me bilo ko izvijestio o nečem takvom.

17 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospođu Fauveau, morali bismo uskoro
18 prestati.

19 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Uredu.

20 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Nastavit ćemo sutra. Hvala svima.

21 Želimo vam ugodnu večer.

22 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 ... Sjednica završena u 18.52h.
2 Nastavak zakazan za četvrtak,
3 08.11.2007. u 14.15h.
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

srijeda, 07.11.2007.

Predmet br. IT-05-88-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.